

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

RABA SLOVENŠČINE MED TUJIMI ŠTUDENTI

Diplomsko delo
s prilogama

Mentor: red. prof. dr. Marko Stabej

Anja Strajnar

Ljubljana, 2009

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

Ime in PRIIMEK: Anja STRAJNAR

Naslov diplomskega dela: Raba slovenščine med tujimi študenti

Kraj: Ljubljana

Leto: 2009

Št. listov: 82   Št. slik: 20   Št. tabel: 2

Število prilog: 2   Št. strani prilog: 8

Število bibliografskih navedb: 54

Mentor: red. prof. dr. Marko Stabej

Ključne besede: tuji študenti, mednarodna mobilnost, mednarodne izmenjave študentov, slovenščina kot drugi/tuji jezik,

Izvleček: Stanje slovenščine med tujimi študenti diplomska naloga pregleda z več vidikov. Sprva poda vpogled v zakonske predpise, ki urejajo področje rabe slovenščine med tujci nasploh, ter jezikovno infrastrukturo, namenjeno tem govorcem, nato pa se posveti le skupini, katere število se v zadnjih letih konstantno povečuje - tujim študentom v Sloveniji. S strani zakonodaje je za te govorce v slovenskem visokošolskem prostoru dobro poskrbljeno, čeprav se zdi, da bi ta določila na več mestih lahko bila bolj natančna in predvidevala konkretnejše zahteve. Pomanjkanje teh se kaže predvsem v stanju jezikovne infrastrukture, namenjene tem študentom, in sicer: za učenje slovenščine je dobro poskrbljeno le pri skupini študentov programa Erasmus (ne pa tudi pri drugih skupinah tujih študentov, ki prav tako študirajo v Sloveniji), poleg tega pa se morajo posamezne fakultete velikokrat znajti same ter se jezikovno čim bolj prilagoditi tem študentom. Na samoiniciativnost fakultet oz. oddelkov so jasno pokazali tudi rezultati ankete, ki je bila izvedena med študenti programa Erasmus, ki so se v tem študijskem letu udeležili EILC (Erasmus Intensive Language Course) - predavanja v angleščini glede na rezultate vprašanj o dejanski rabi slovenščine tej skupini govorcev slovenščine močno olajšajo študij, saj je njihovo znanje jezika večinoma preslabo, da bi tem lahko kakovostno sledili - največ anketirancev lahko v pogovoru namreč reče ali razume le nekaj preprostih besed. Vsekakor pa je razveseljav podatek, da se precej študentov še želi učiti slovenščino, vendar pa po končanem nekajtedenskem intenzivnem tečaju ne vedo, kako to željo uresničiti - v diplomski nalogi tako predlagamo tudi rešitev tega problema.

Prevod v angleščino

Title: Use of the Slovene Language among Foreign Students

Keywords: foreign students, international mobility, student exchange, Slovene language as a second/foreign language

Abstract: The status of the Slovene language among foreign students is reviewed from several aspects. The thesis gives insight into the legal provisions governing the use of the language among foreign citizens in general and the linguistic infrastructure, offered to these speakers. Furthermore, all the attention is paid to a group of foreign students in Slovenia the number of which has been constantly

growing in the recent years. When it comes to the legislative area it is well taken care of these speakers in Slovenian higher education system - although it appears that the provisions should be more accurate in several places and may anticipate more concrete requirements - the lack of these is reflected in the state of the language infrastructure for these students, namely: the learning of the Slovene language is well taken care of for a group of students of the Erasmus program only (and not for other foreign students who also study in Slovenia), in addition the faculties have to adjust individually to these students when it comes to language barriers. The initiatives of particular faculties or departments are clearly seen in the results of a survey carried out among students of the Erasmus program who attend the EILC (Erasmus Intensive Language Course) this academic year. As the results of the questionnaire on the actual use of the Slovene language showed, the lectures in English are the only way these students can study successfully since the knowledge of the language among these students is too poor to follow the lectures in the Slovene language. However, it is encouraging that many students wish to learn the language, but at the end of the intensive course they do not know how to upgrade their knowledge of the language - we suggest a solution to this problem.

KAZALO VSEBINE

1 Uvod	10
1. 1 Slovenščina kot prvi, drugi in tuji jezik ter njeni govorci	11
1. 2 Zakonska določila, ki urejajo jezikovno situacijo v povezavi s tujci..	14
1. 2. 1 Zakon o tujcih.....	15
1. 2. 2 Zakon o azilu	16
1. 2. 3 Zakon o javni rabi slovenščine.....	16
1. 2. 4 Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007- 2011 (ReNPJP0711, 2007)	17
1. 3 Jezikovna infrastruktura.....	19
1. 3. 1 Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik	22
2 Tuji govorci v slovenskem visokem šolstvu	24
2. 1 Zakonski predpisi, ki urejajo jezikovno situacijo v slovenskem visokošolskem prostoru.....	24
2. 1. 1 Zakon o tujcih.....	24
2. 1. 2 Zakon o javni rabi slovenščine.....	25
2. 1. 3 Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007- 2011 (ReNPJP0711, 2007)	25
2. 1. 4 Zakon o visokem šolstvu	26
2. 1. 5 Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva Republike Slovenije 2006-2010 (ReNPV, 2007).....	28
2. 1. 6 Drugi dokumenti	29
2. 1. 7 Skupne značilnosti obravnavanih dokumentov	31
2. 2 Tuji študenti.....	32
2. 2. 1 Tuji redno vpisani študenti.....	33
2. 2. 2 Izmenjavni študenti	36
2. 2. 2. 1 Študenti študijske izmenjave programa Erasmus.....	37
2. 2. 2. 2 Študenti študijske izmenjave programa CEEPUS.....	38
2. 2. 2. 3 Študenti individualnih bilateralnih sporazumov.....	39
3 Tečaji slovenščine za tuje študente	40

3.1 Tečaji EILC	41
3. 1. 1 Organizacija EILC tečajev	44
3. 1. 2 Potek tečajev EILC	45
3. 2. 3 Vsebina tečajev	47
4 Raziskava	49
4. 1 Anketa.....	49
4.1 Rezultati ankete.....	51
4. 1. 1 Demografski podatki	51
4. 1. 2 Pred prihodom v Slovenijo	54
4. 1. 3 Raba slovenščine v vsakdanjem življenju	55
4. 1. 4 Jezikovno stanje na fakultetah	60
4. 1. 4 Prihodnost	63
4.2 Analiza rezultatov.....	66
4. 2. 1 Vpliv znanja tujih jezikov na znanje slovenščine	66
4. 2. 2 Znanje slovenščine pri tujih študentih pred njihovim prihodom v Slovenijo ter vpis na EILC	67
4. 2. 3 Raba slovenščine med tujimi študenti v vsakdanjem življenju ..	67
4. 2. 4 Kako so se posamezne fakultete na področju jezika prilagodile tujim študentom?.....	70
4. 2. 5 Slovenščina pri tujih študentih v prihodnosti.....	73
5 Zaključek	74
6 Literatura	77

KAZALO PREGLEDNIC

Tabela 1: Financiranje programa Erasmus in EILC v Sloveniji	42
Tabela 2: Aktivnosti na tečaju EILC v študijskem letu 2008/2009	46

KAZALO SLIK

Slika 1: Primerjava med številom tujih študentov ter skupnim številom študentov, vpisanih v visokošolske dodiplomske programe	33
Slika 2: Tuji študenti na visokošolskem dodiplomskem študiju po državi njihovega državljanstva v zadnjih petih letih	34
Slika 3: Število Erasmus študentov, ki so študirali v Sloveniji	37
Slika 4: Število študentov CEEPUS, ki so študirali v Sloveniji	39
Slika 5: Število študentov, ki so v Sloveniji študirali na podlagi bilateralnih pogodb	40
Slika 6: Število Erasmus študentov, ki so se udeležili EILC. Do leta 2006 je bila letna rast števila udeležencev v Sloveniji kar 37,3 %	43
Slika 7: Država, iz katere prihaja anketiranec	51
Slika 8: Materni jezik anketiranca	52
Slika 9: Anketiranci glede na področje študija	52
Slika 10: Povprečna samoocena znanja tujih jezikov po sporazumevalnih dejavnostih	53
Slika 11: Ko se pogovarjam, ...	56
Slika 12: Ko berem v slovenščini, ...	56
Slika 13: Ko poslušam slovenski radio, gledam slovenski televizijski program, ...	57
Slika 14: Raba slovenščine na akademskem področju. Na fakulteti	58
Slika 15: Situacije, v katerih anketiranci uporabljajo slovar	59
Slika 16: Vzroki za to, da anketiranci nimajo oz. ne uporabljajo slovarja	59
Slika 17: Odziv govorcev slovenščine kot prvega jezika na besedila anketirancev v slovenščini	60
Slika 18: Dostop do podatkov oz. informacij v tujem jeziku na slovenskih fakultetah	61
Slika 19: Vpliv jezika poučevanja na izbiro predavanj	62
Slika 20: Situacije, v katerih anketiranci pričakujejo, da bodo najpogosteje potrebovali znanje slovenščine	64

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Anketa o rabi slovenščine med tujimi študenti	83
Priloga 2: Questionnaire On the Use of the Slovene Language Among Foreign Students	87

SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV

angl. - angleško

CMEPIUS - Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja

CSDTJ - Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik

EILC - Erasmus Intensive Language Course, Erasmus intenzivni jezikovni tečaj

ipd. - in podobno dalje

J1 - prvi jezik

J2 - drugi jezik

mdr. - med drugim

npr. - na primer

OECD - Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (Organization for Economic Co-operation and Development)

oz. - oziroma

prb. - približno

RS - Republika Slovenija

št. - število

TJ - tuji jezik

tj. - to je

t. i. - tako imenovan

UL - Univerza v Ljubljani

UM - Univerza v Mariboru

ZAHVALA

Tisočkrat se zahvaljujem:

- ★ mentorju, red. prof. dr. Marku Stabeju, za nasvete, pripombe, vzpodbudo in prijetno sodelovanje nasploh
- ★ možu Jaku za neizmerno potrpežljivost pri ignoriranju moje lenobe in podpiranju moje delavnosti in kreativnosti
- ★ staršem in babici za neprestane spodbude in sestri za to, ker me edina ni spraševala o diplomi
- ★ prijateljici (in bivši cimri z Dunaja) Kristini Šter za zmerno spodbujanje in pregledno branje
- ★ Damjani Kern s Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik za vso pomoč pri zbiranju dokumentacije
- ★ prijateljici Ani Ozebek za popravljane napak in napotke pri besedilih v angleščini
- ★ Aljoši Belcjanu s Centra RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja za statistične podatke o mednarodni mobilnosti študentov v Sloveniji

1 UVOD

V slovenski družbi lahko pogosto zasledimo prepričanje, da je slovenščina ekskluziva Slovencev, torej tisto, kar govorijo ali pišejo le Slovenci. Takšno razmišljanje je po eni strani razumljivo, saj se je s slovenščino slovenstvo sploh oblikovalo.¹ Tako se tudi status slovenščine velikokrat izenačuje s statusom slovenskega naroda nasploh (še posebej, ko je govora o pesimističnih, če ne že tragičnih bivanjskih razsežnostih), in sicer v smislu če bo izumrla slovenščina, bomo izumrli tudi Slovenci. Po drugi strani pa je z vidika demokratičnosti in politične korektnosti takšna miselnost precej nesprejemljiva - celo krajši izlet v zgodovino slovenščine, pravzaprav v njene začetke, nam pokaže, da so bili njeni prvi pisci pravzaprav tujci.

Vzroke za to, da se danes vse več tujcev uči in nauči slovenščine, je iskati predvsem v pogosto omenjenih globalizacijskih in integracijskih procesih, zaradi katerih je Slovenija postala cilj bivanja mnogim tujcem. Še posebej so se po priključitvi Slovenije Evropski uniji leta 2004 ti tokovi priseljencev iz ostalih držav Evropske unije povečali (na kar je gotovo vplivalo tudi načelo enakih možnosti za državljane ostalih članic), prav tako pa je Slovenija kot članica EU postala atraktivna destinacija tudi za ljudi izven EU, ki iščejo priložnost za delo oz. boljše življenje nasploh, poleg tega pa »zaradi diplomatskih in drugih predstavništev ter kapitalskih oziroma lastniških interesov v Sloveniji začasno prebiva več tujcev z visokim družbenim statusom kot kdaj koli prej« (Stabej 2003a: 65). Ne smemo pa pozabiti, da je Slovenija tudi privlačen počitniški cilj, ki si ga v zadnjih nekaj letih vse več tujcev izbere tudi za kraj svojega stalnega bivališča (predvsem med turisti iz Velike Britanije narašča trend kupovanja nepremičnin v Prekmurju in na Krasu).

---

¹ Še posebej po revolucionarnem letu 1848, ko se je tudi v slovenskih deželah izraziteje začelo kazati nacionalno gibanje - program Zedinjena Slovenija je kot eno izmed glavnih zahtev postavil tudi enojezičnost znotraj bodočega »kraljestva« z imenom Slovenija. Po tem letu je slovensko nacionalno gibanje postopoma poenotilo »slovensko jezikovno situacijo s knjižnim jezikom in z oblikovanjem vseh potrebnih infrastrukturnih pogojev za nastanek nacionalne skupnosti.« (Stabej 2003b: 85)

Vse večji delež imigracij pa tako v Sloveniji kot v celotni Evropi predstavljajo tudi migracije z namenom izobraževanja (te so še posebej močno prisotne v visokošolskem izobraževanju). Za poimenovanje povezovanja držav na tem področju se najpogosteje uporablja termin mednarodna mobilnost (študentov, profesorjev ipd.). Trend mednarodne mobilnosti se, kakor bomo videli tudi v poglavju 2. *2 Tuji študenti*, v zadnjih letih povečuje,² na izmenjave odhaja vse več študentov (in profesorjev) - za pospeševanje mednarodne mobilnosti si prizadeva tudi eden izmed temeljnih evropskih dokumentov za področje visokega šolstva, *Bolonjska deklaracija*, ter mnogi statuti in strategije, ki iz le-te izhajajo, npr. tudi *Strategija Univerze v Ljubljani 2006-2009*. »Biti aktivno vključen v mednarodno okolje, daleč stran od znanega domačega praga, posameznika bogati osebno in strokovno. Nekajmesečno samostojno bivanje v tujem okolju je zahtevna izkušnja - to niso počitnice, kjer turistična agencija poskrbi za vse. Posameznik je izpostavljen veliko večjemu številu različnih situacij in ogromni količini informacij« (Pajnič, Medved, Bajželj: 2006, str. 9), komunikacija pa večinoma poteka v tujem jeziku.

1. 1 SLOVENŠČINA KOT PRVI, DRUGI IN TUJI JEZIK TER NJENI GOVORCI

Z vidika posameznika je prvi oz. materni jezik (ang. *first language, mother tongue, native language*; nem. *Erstsprache, Muttersprache*) prvotni jezik z več vidikov: časovno gledano je to prvi jezik, ki se ga naučimo in preko katerega poteka primarna socializacija, prvi pa je tudi po pomembnosti, saj večinoma predstavlja sredstvo identifikacije, čustvovanja in sporazumevanja.

Usvajanje³ prvega jezika (prvega glede na čas usvajanja ter glede na pomembnost) poteka od zgodnjega otroštva dalje in je tesno povezano tako s

---

² Glej spletno stran Eurostat, *Mobility of EU/EEA students in EU/EEA countries*.

³ Po zgledu Pirih Svetina (2005) razlikujemo med usvajanjem in učenjem jezika. Usvajanje v našem besedilu predstavlja naravni in nezavedni, učenje pa organizirani, nadzorovani in zavestni proces ponotranjenja pravil in vzorcev, ki jih posameznik uporablja pri sporazumevanju v ciljnem jeziku.

kognitivnim razvojem kot tudi z razvojem govora. Govorec ima (v sorazmerno normalnih okoliščinah) neomejen dostop do jezika, je »jezikovno neobremenjen« (to je njegov prvi jezik), zato usvajanje poteka hitro, spontano ter je neizogibno in uspešno. (Pirih Svetina, 2005)

Po podatkih Statističnega urada RS je leta 2002 87,7 % prebivalstva Slovenije (1.723,434 ljudi) za svoj materni jezik označilo slovenščino (sledijo hrvaški z 2,8 %, srbsko-hrvaški z 1,8 %, bosanski z 1,6 %, srbski z 1,6 %, ipd.) (SURS, 2002). Vendar pa to niso edini govorci slovenščine kot prvega jezika - slovenščina je materni jezik tudi mnogim Slovencem v zamejstvu in po svetu (torej v zdomstvu in izseljenstvu).

Drugi jezik (ang. *second language*, nem. *Zweitsprache*) je neprvi jezik oz. glede na definicije tradicionalne sociolingvistike jezik, ki posamezniku poleg prvega jezika predstavlja sredstvo komunikacije v okolju, v katerem živi in/ali deluje (lahko tudi le na določenih področjih, npr. v šolstvu, državni upravi ipd.). Usvajanje poteka v okolju, kjer se ta jezik uporablja kot prvi jezik.⁴

Usvajanje drugega jezika vedno poteka za prvim jezikom, in sicer ga govorci večinoma spoznavaajo, se ga učijo in ga uporabljajo pri svojem sporazumevanju z drugimi govorci tega. Hitrost in uspešnost usvajanja sta odvisna od posameznika.⁵ V nasprotju s prvim jezikom, kjer sočasno z usvajanjem poteka socializacija in pridobivanje družbene identitete, pa je z usvajanjem drugega jezika pogosto povezano spreminjanje družbene identitete, kar med drugim vpliva tudi na to, da so (predvsem odrasli) govorci pod večjim pritiskom, ko poskušajo uporabljati drugi jezik.

Slovenščina je torej drugi jezik vsem tistim govorcem, (stalno ali začasno) živečim v slovenskem okolju, ki jim materni jezik predstavlja kateri izmed ostalih jezikov. Tako je slovenščina kot jezik večinskega okolja drugi jezik za pripadnike

---

⁴ Na tem mestu je treba poudariti, da dandanes - tako zaradi ogromne ponudbe informacij na spletu ter možnosti komuniciranja kot tudi vedno bolj množične mobilnosti - enačenje drugega jezika in jezika okolja skorajda ni več mogoče.

⁵ Pirih Svetina (2005: 13-16) navaja tri temeljne sestavine, ki omogočajo usvajanje drugega/tujega jezika: motivacijo ali pripravljenost za učenje, jezikovno sposobnost ali nadarjenost in dostop do jezika. Poleg teh na uspešnost usvajanja vplivajo tudi biološko-fizični (starost, spol, telesno stanje), psihološki (kognitivne sposobnost, osebnostne lastnosti, stališča do kulture in govorcev ciljnega jezika ipd.) ter socialni dejavniki (geografski, izobrazbeni, socialnoekonomski, znanje drugih jezikov ipd.).

madžarske in italijanske narodnostne skupnosti na narodnostno mešanih ozemljih v Sloveniji (torej na obali in v Prekmurju) ter tuje državljane, ki prebivajo v Sloveniji.

Tuji jezik (ang. *foreign language*, nem. *Fremdsprache*) je s stališča posameznika neprvi jezik oz. jezik, ki se ga uči, da bi se lahko sporazumeval zunaj svojega jezikovnega okolja - torej v okolju, kjer živi, jezik običajno ni v rabi. Tuji jezik je navadno del izobraževalnega programa (šola, tečaji) in se ga posameznik mora, če si tega želi, naučiti, kar pomeni, da znanje (v veliki večini znanje knjižne slovenščine) pridobiva sistematično ter nadzorovano.

Slovenščina ima kot tuji jezik že dolgo tradicijo. V šolskem letu 2008/2009 je na univerzah po svetu kar 55 lektoratov slovenščine (slovenskega jezika, literature, kulture), kar je približno 2500 študentov (ti se slovenščine učijo na različnih zahtevnostnih stopnjah) - število slovenističnih kateder pa se po navedbah Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik iz leta v leto povečuje (Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, spletna stran). Na 21 univerzah v tujini pa lahko študenti tudi diplomirajo iz slovenščine, na nekaterih pa lahko nadaljujejo s študijem slovenščine tudi na podiplomski stopnji. Poleg tega pa ne smemo pozabiti tudi na tečaje in ostale oblike učenja slovenščine (npr. učenje na daljavo, individualno učenje). Kljub razširjenosti slovenistike kot akademske vsebine pa je slovenščina kot (tuji) učni jezik relativno mlada.⁶

Morda je na tem mestu potrebno izpostaviti še vprašanje, kdaj je nek jezik za posameznika drugi jezik in kdaj tuji jezik. Pri poučevanju angleščine kot drugega oziroma tujega jezika se je omenjeno razlikovanje uveljavilo na podlagi časa, ki ga posameznik preživi oz. namerava preživeti v angleško govorečem okolju - ko posameznik stalno oziroma dlje časa prebiva v tem okolju, zanj velja, da se uči angleščino kot drugi jezik, če pa v omenjenem okolju biva krajši čas in se namerava po določenem času vrniti v svojo državo, je zanj angleščina tuji jezik. Kot izpostavlja že Pirih Svetina (2005: 13), tovrstno razlikovanje še ne razreši problema ločevanja, saj je dolžina bivanja precej relativna postavka (kje je meja med

---

⁶ V nekoliko večjem obsegu je kot tuji učni jezik obstajala v času, ko so v Sloveniji študirali pripadniki ostalih narodnosti tedanje Socialistične federativne republike Jugoslavije ter štipendisti iz t. i. neuvrščenih držav.

krajšim in daljšim bivanjem v neki državi?) - ugotavlja, da gre v resnici »za razlikovanje z vidika posameznika in njegovega vživljanja v okolje.« (Pirih Svetina 2005: 13) Tako bi torej lahko rekli, da je za posameznika, ki se v času svojega bivanja v Sloveniji trudi čim pogosteje uporabljati slovenščino npr. v stiku slovensko govorečim prebivalstvom, slovenščina torej jezik okolja oziroma njegov drugi jezik (ne glede na to, da morda čez nekaj mesecev odhaja iz Slovenije), za nekoga, ki v vsakodnevni komunikaciji večinoma uporablja npr. angleščino, pa je slovenščina tuji jezik (ne glede na to, da morda tu živi že nekaj let in da tu namerava tudi ostati).

Za populacijo, s katero se podrobneje ukvarja diplomska naloga, torej tuje študente, ki študirajo v Sloveniji, slovenščina (kot bomo videli v nadaljevanju) večinoma predstavlja jezik okolja oz. tuji jezik, hkrati pa tudi učni oz. univerzitetni jezik.

1. 2 ZAKONSKA DOLOČILA, KI UREJAJO JEZIKOVNO SITUACIJO V POVEZAVI S TUJCI

Status jezika država formalnopravno ureja z zakonskimi določili. Tako v teh najdemo tudi člene, ki se tičejo odgovornosti države do tujih govorcev in obratno - najpomembnejšim aktom, ki obravnavajo omenjeno tematiko, so posvečena naslednja podpoglavja. Kljub temu pa ne smemo prezreti dejstva, da zakonska določila kot taka seveda še ne pomenijo apriori realne jezikovne situacije, ki je nemalokrat popolnoma drugačna od tiste na papirju.⁷

---

⁷ Kot ugotavlja Stabej (2000), bi bilo pri snovanju zakonskih aktov, ki urejajo tudi status jezika, večkrat treba ubrati interdisciplinarni pristop, kjer bi sodelovali tako pravniki in strokovnjaki področja, za katerega določen akt nastaja, kot tudi sociolingvisti. Tako bi se izognili morebitnim strokovnim spodrslijajem in nedoslednostim, ki nemalokrat prej kot red povzročajo zmedo.

1. 2. 1 Zakon o tujcih

Po *Zakonu o tujcih* je v Sloveniji tujec »vsakdo, ki nima državljanstva Republike Slovenije.« (*Zakon o tujcih*, 2. člen) Po istem zakonu (30. člen) je tujcu omogočeno, da pridobi dovoljenje za začasno prebivanje, če namerava v Republiki Sloveniji med drugim prebivati z namenom »zaposlitve ali dela, združitve družine, študija, izobraževanja, specializacije ali strokovnega izpopolnjevanja ter praktičnega usposabljanja, sodelovanja oziroma udeležbe v programih mednarodnih izmenjav prostovoljcev in v drugih programih, ki ne sodijo v sistem formalnega izobraževanja ter drugih upravičenih in z zakonom, mednarodnimi akti ali mednarodnimi načeli in običaji utemeljenih razlogov.« (*Zakon o tujcih*, 30. člen) Prav tako se dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji izda tudi tujcem, ki imajo status rezidenta za daljši čas v drugi državi članici Evropske unije, tujcem slovenskega rodu do tretjega kolena v ravni vrsti, otrokom tujcev, rojenih v Republiki Sloveniji ter žrtvam trgovine z ljudmi.

Isti zakon v 82. členu (pomoč pri integraciji tujcev) določa tudi, da mora država zagotoviti pogoje za vključitev tujcev v kulturno, gospodarsko in družbeno življenje Republike Slovenije, kar pomeni, da tudi:

- »organizira tečaje slovenskega jezika za tujce;
- organizira tečaje in druge oblike za nadaljnje izobraževanje in poklicno izpopolnjevanje tujcev;
- zagotavlja informacije, ki so potrebne tujcem za njihovo vključevanje v slovensko družbo, zlasti glede njihovih pravic in dolžnosti, možnosti osebnega razvoja in razvoja v družbi;
- seznanja tujce s slovensko zgodovino, kulturo in ustavno ureditvijo;
- organizira skupne prireditve s slovenskimi državljani za spodbujanje medsebojnega poznavanja in razumevanja.« (*Zakon o tujcih*, 82. člen)

1. 2. 2 Zakon o azilu

Prav tako status, pravice in dolžnosti tujcev, natančneje prosilcev za azil in beguncev, zakonsko ureja tudi *Zakon o azilu*. Ta v nekaj členih (12. in 32. člen) določa, da imajo prosilci za azil v postopku za pridobitev azila pravico do uporabe jezika, ki ga razumejo (in s tem tudi pravico do tolmača). Vendarle pa 19. člen (pomoč pri vključitvi) določa tudi, da mora Republika Slovenija zagotoviti pogoje za vključitev beguncev v kulturno, gospodarsko in družbeno življenje države, kar pomeni, da:

- »organizira tečaje slovenskega jezika za begunce;
- organizira tečaje in druge oblike za nadaljnje izobraževanje in poklicno izpopolnjevanje beguncev;
- seznanja begunce s slovensko zgodovino, kulturo in ustavno ureditvijo.«
(*Zakon o azilu*, 19. člen)

1. 2. 3 Zakon o javni rabi slovenščine

Slovenščina je uradni jezik Republike Slovenije in v njej poteka sporazumevanje na (z nekaj izjemami) vseh področjih javnega življenja v državi. Tako je znanje jezika potrebno pri opravljanju posameznih poklicev, kar ljudje, ki ta poklic opravljajo (se pravi lahko tudi tujci) dokazujejo »s *spričevalom ustrezne slovenske javne ali zasebne šole oziroma s posebnim potrdilom pooblašcene izobraževalne ustanove o uspešno opravljenem preizkusu znanja slovenščine*.«
(*Zakon o javni rabi slovenščine*, 5. člen)

8. člen omenjenega zakona (znanje slovenščine v postopku za pridobitev državljanstva) določa, da se »v postopku za pridobitev državljanstva Republike

*Slovenije /.../ znanje slovenščine ugotavlja na način, določen s področnim zakonom.*⁸ (*Zakon o javni rabi slovenščine*, 8. člen)

Tako kot prejšnja dva zakona tudi *Zakon o javni rabi slovenščine* ureja promocijo učenja jezika. Že v 4. členu (iz katerega izhaja tudi *Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007-2011*, o katerem v nadaljevanju) lahko v obrisih zasledimo spodbujanje rabe slovenščine, in sicer RS »zagotavlja status slovenščine z dejavno jezikovno politiko«, ki med drugim vključuje tudi skrb »za širjenje jezikovne zmožnosti.« (*Zakon o javni rabi slovenščine*, 4. člen). Nekoliko bolj konkreten je 13. člen, v katerem je zapisano, da RS spodbuja učenje slovenščine v Sloveniji, med drugim tudi s sprejetjem programov, namenjenih tujcem v Sloveniji, ter »na tujih izobraževalnih ustanovah ter podpira izvajanje tistih programov in projektov v Republiki Sloveniji, ki so namenjeni uveljavljanju, promociji in razvoju slovenščine« (*Zakon o javni rabi slovenščine*, 13. člen), torej spodbuja tudi tečaje slovenščine kot J2/TJ.

1. 2. 4 Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007-2011 (ReNPJP0711, 2007)

Jezikovno situacijo v Sloveniji ureja tudi *Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007-2011*. Ta se slovenščine v povezavi s tujimi govorci dotika na mnogih mestih, naj omenimo le nekaj ciljev, ki si jih v zvezi s tem zastavlja.

Znotraj 5. cilja (opis sodobne norme slovenskega knjižnega jezika) tako omenja tudi »nadaljnje izpopolnjevanje in usklajevanje ter spletn/o/ dostopnost jezikovne infrastrukture (omrežja besedilnih korpusov slovenščine idr.)« ter

---

⁸ To točneje določa *Zakon o državljanstvu Republike Slovenije*, in sicer v 10. členu: eden izmed pogojev, da lahko tujec zaprosi za državljanstvo RS, je tudi to, »da obvlada slovenski jezik za potrebe vsakdanjega sporazumevanja, kar dokaže s spričevalom o uspešno opravljenem izpitu iz znanja slovenščine na osnovni ravni« (*Zakon o državljanstvu Republike Slovenije*, 10. člen)

»raziskovanje kontaktnih oblik jezika in sporazumevanja (posebnosti jezika priseljencev, gostujočih delavcev, azilantov ipd.).« (ReNPJP0711 2007: 19)

V poglavju o širjenju jezikovne zmožnosti pa znotraj 6. cilja (splošna okrepitev jezikovne zmožnosti v maternem jeziku) tudi *»izvajanje poletnih šol slovenščine in drugih tečajev za otroke slovenskih zamejcev, zdomcev in izseljencev«* (se pravi organizacija tečajev v slovenskem govornem okolju s strokovno usposobljenimi lektorji in dopolnilnim programom, preko katerih tečajniki lahko izboljšujejo slovenščino v najrazličnejših govornih položajih), za kar naj bi bil zagotovljen tudi proračun. Na omenjeni cilj se navezuje 7. cilj (smotrnost pri učenju in rabi tujih jezikov), ki predvideva razvoj didaktike slovenščine kot drugega/tujega jezika (čemur so prav tako namenjena proračunska sredstva) ter poglobljanje in vsebinsko bogatitev jezikovnih in drugih stikov s slovenskimi izseljenci in njihovimi potomci, kar bi dosegli tudi s pritegovanjem izseljencev v izmenjave na več področjih, popularizacijo spletnih tečajev slovenščine (slovenščina na daljavo) in poletnih šol (ta cilj predstavlja trajno nalogo in je prav tako financiran). (ReNPJP0711 2007: 20).

Na področju razvoja in kulture jezika oz. *»za uveljavljanje slovenščine na tradicionalnih in novih področjih, ki jih odpira družbeni in tehnološki razvoj«* (9. cilj), pa *Resolucija* navaja naslednje cilje:

»l) Trajno uradno sporočilo prosilcem za delovno dovoljenje ali stalno prebivališče v Sloveniji, da slovensko okolje od njih pričakuje učenje in rabo slovenščine. /.../

m) Oblikovanje učnih programov za slovenščino kot drugi/tuji jezik ter priprava potrebnih učbenikov in drugega učnega gradiva. /.../

n) Ponudba tečajev slovenščine kot tujega jezika za priseljence, gostujoče delavce, azilante idr. (ob hkratnem oskrbovanju njihovih društev s knjigami v njihovih maternih jezikih). Naloge: priprava učnega gradiva, razvijanje didaktike slovenščine kot drugega/tujega jezika za otroke priseljencev, sofinanciranje tečajev slovenščine za tujce, zagotovitev kadrovskih zmogljivosti. /.../

o) Nadaljevanje in izpopolnjevanje spletnega tečaja »Slovenščina na daljavo«.«

Za vse te cilje in z njimi povezane naloge so predvidena tudi proračunska sredstva. (ReNPJP0711 2007: 25)

Morda na tem mestu velja omeniti nekakšno dvojno naravo zahtev in ukrepov, ki jih podaja Resolucija - omenjeni člani resda propagirajo ter omogočajo vključevanje tujih govorcev v slovensko govorečo družbo, vendar pa na drugi strani tudi želijo ohraniti »čistost slovenščine«, torej preprečiti ali vsaj sankcionirati neželene vplive tujih jezikov nanjo (npr. 2. cilj, ki si prizadeva za učinkovitejši nadzor nad izvajanjem predpisov o rabi jezika).

1. 3 JEZIKOVNA INFRASTRUKTURA

Kot smo omenili že v prejšnjem podpoglavju, si je država oz. Državni zbor RS s sprejemom *Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007-2011* kot enega izmed ciljev postavil tudi izboljšanje jezikovne infrastrukture (ne le za govorce slovenščine kot maternega jezika, temveč tudi za tuje govorce slovenščine). Kot prednost *Resolucija* navaja delno opremljenost s temeljno jezikovno infrastrukturo, vendar pa poudarja, da njeno izpopolnjevanje ne poteka sistematično in usklajeno (kar želi z raznimi ukrepi sčasoma odpraviti).

Pregled ponudbe jezikovnih šol pokaže, da so tečaji slovenščine za tujce (očitno zaradi vse večjega povpraševanja) v zadnjih letih postali stalnica v skoraj vsaki jezikovni šoli, medtem ko je bil eden prvih ponudnikov tovrstnih tečajev Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik,⁹ ki še danes ostaja organizacija z najbolj raznovrstno ponudbo le-teh.¹⁰

Poleg bolj tradicionalnega učenja slovenščine na tečajih pa informacijska tehnologija dandanes ponuja tudi nove oblike učenja jezika. Tako se ljudje, željni

---

⁹ V nadaljevanju tudi CSDTJ in Center.

¹⁰ Več o Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik v nadaljevanju (poglavje 1. 3. 1)

znanja slovenščine, lahko le-te učijo tudi preko spleta. Od leta 2006 je na spletu brezplačno dostopen internetni tečaj Slovenščina na daljavo (www.e-slovenscina.si),¹¹ ki uporabnikom omogoča, da se slovenščine učijo na začetni, nadaljevalni ali izpopolnjevalni stopnji, pri čemer razvijajo »različne jezikovne dejavnosti, predvsem poslušanje, branje in pisanje.« (Slovenščina na daljavo, spletna stran) Poleg tega tečajniki na strani dobijo tudi informacije o slovenščini in Sloveniji, na razpolago pa so jim tudi različni pripomočki ter orodja (npr. forum, oglasna deska, iskalnik, pa tudi možnost komuniciranja z učiteljem slovenščine). Leto kasneje (2007) pa se je pričel tudi projekt TOOL² (www.toolproject.eu)¹² - ta je namenjen odraslim uporabnikom, ki že obvladajo osnove jezika in to znanje želijo nadgraditi - napredovati s preživetvene ravni na višjo raven (na raven A2 Skupnega evropskega referenčnega okvira). Ti tečaji temeljijo na metodi kombiniranega učenja (učenje v razredu ter e-učenje) in predstavljajo predvsem pomoč uporabnikom pri njihovem samostojnem učenju.

Seveda pa učenje jezika težko poteka brez kvalitetnega gradiva, učbenikov. Za velik delež teh poskrbi CSDTJ: začetnikom sta na voljo učbenika *A, B, C ... 1, 2, 3, gremo* ter *Slovenska beseda v živo*, nadaljevalcem *5 slovenščino nimam težav* in *Slovenska beseda v živo 2*, izpopolnjevalcev pa *Jezikovod* ter *Slovenska beseda v živo 3*. Poleg tega svoje znanje tečajniki lahko utrjujejo in poglobljajo še z vajami v delovnem zvezku *Slovenščina na koncu jezika* (začetniki in nadaljevalci) ter s *Slovničnimi preglednicami slovenskega jezika* (nadaljevalci in izpopolnjevalci). Prve korake v slovenščino pa omogočijo ali pa le olajšajo tudi manjši priročniki (pogosto v rabi med tujimi turisti), npr. slovenska *Pocket Slovene* oz. *Žepna slovenščina* (tudi publikacija CSDTJ), *Slovene for travelers: conversational phrases, cultural information, travel tips* (M. Hladnik, samozal.) ter tuji *Slovenian Berlitz Phrase Book and Dictionary* (Berlitz Publishing Company), *Eastern Europe Phrasebook*

---

¹¹ Projekt je nastal v sodelovanju Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik, Fakultete za elektrotehniko UL, Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo RS in Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

¹² Projekt je bil zasnovan in financiran kot del evropskega programa Socrates Lingua. Ta spodbuja učenje (predvsem manj razširjenih) evropskih jezikov, npr. poleg slovenščine še estonščino, malteščino, turščino itd. in s tem večjezičnost ter upoštevanje jezikovne raznolikosti v EU in svetu.

(Lonely Planet Publications)¹³ itd. - slednje so predvsem namenjene tujim turistom, in sicer z namenom, da v čim krajšem možnem času usvojijo nekaj uporabnih fraz.

Naj na tem mestu omenimo še publikacijo, ki je namenjena izključno skupini govorcev, o kateri govori diplomsko delo, torej tujim študentom: *JPS!: priročnik za prvo učenje slovenščine: za tuje študente v Sloveniji* (avtorja T. Bovha in J. Ključevšek). Priročnik *Jps!* tematsko (in vzporedno v slovenskem in angleškem jeziku) pokriva področja, s katerimi se tuji študenti najpogosteje srečujejo v času bivanja v Sloveniji, npr. študij (fakulteta, smer študija, obvestila, govorilne ure), javni prevoz, prehrana (nakup bonov, naročanje hrane), iskanje stanovanja, obisk knjižnice ipd. Praktičnost rabe dopolnijo tudi informacije o progah ljubljanskega javnega prevoza, delovnem času Narodne in univerzitetne knjižnice ipd. ter majhna žepna izdaja (in študentskemu žepu primerna cena).

Prvi trije omenjeni učbeniki, torej *A, B, C ... 1, 2, 3, gremo, Slovenska beseda v živo*, ter *S slovenščino nimam težav*, vsi obravnavajo podobne teme (torej osnovne teme kot so predstavljanje, nakupovanje, prosti čas, zdravstvo ipd.), torej uporabnikom skušajo pomagati pri vključevanju v slovensko okolje - vendar pa so namenjeni po obsegu različnim tečajem.¹⁴ Prav tako tudi ostali učbeniki CSDTJ obravnavajo podobne teme, le da na višjem nivoju (torej obravnavajo težje slovnične strukture in poglobljajo besedišče). Glede na to, da tuji študenti v Sloveniji (kot bomo videli v nadaljevanju) predznanja slovenščine tako rekoč nimajo, poleg tega pa je njihovo bivanje tu časovno omejeno (večinoma na nekaj mesecev), se zdi edino smiselna uporaba učbenika *A, B, C ... 1, 2, 3, gremo*, kar pa je zaradi pomanjkanja specifičnih, na študentsko življenje vezanih vsebin, treba še nadgraditi z uporabo priročnika *Jps!*

---

¹³ Ta priročnik vsebuje albanščino, bolgarščino, hrvaščino, češčino, madžarščino, makedonščino, poljščino, romunščino, srbsčino, slovaščino in slovenščino.

¹⁴ *A, B, C ... 1, 2, 3, gremo* ter *S slovenščino nimam težav* se uporabljata na krajših tečajih, medtem ko je *Slovenska beseda v živo* namenjen rabi pri daljših tečajih slovenščine.

1. 3. 1 Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik

Ker je Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik med drugim vodilna ustanova za razvijanje infrastrukture za doseganje, preverjanje in potrjevanje znanja slovenščine kot drugega/tujega jezika v Sloveniji (poleg drugih nalog seveda), je prav, da nekaj besed namenimo tudi tej.

Center je »*trenutno najbrž največji ponudnik tečajev slovenščine za tujce v Sloveniji*« (Pirih Svetina, 2008: 143). Deluje v okviru Oddelka za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, njegovo dejavnost pa sofinancira Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo RS.

Naloge CSDTJ so poleg že omenjenega razvijanja infrastrukture za slovenščino kot drugi oz. tuji jezik še širjenje vedenja o slovenskem jeziku, literaturi in kulturi v mednarodnem okviru, spodbujanje mednarodnega slovenističnega raziskovanja ter organizacija strokovnih in znanstvenih srečanj (simpozij Obdobja, Seminar slovenskega jezika, literature in kulture).

Na CSDTJ vsako leto pripravljajo pestro ponudbo tečajev slovenščine, ki so namenjeni ljudem, ki jim slovenščina ni prvi jezik. Po besedah zaposlenih na CSDTJ so najbolj množično obiskani vsakoletni tečaji, kjer udeleženci poleg jezika spoznajo tudi kulturno-civilizacijsko podobo Slovenije - Poletna, Mladinska poletna, Zimska in Celoletna šola slovenskega jezika - teh tečajev se večinoma udeležujejo ljudje, ki pridejo iz tujine. Tujcem, živečim v Sloveniji, pa so skozi vse leto na voljo različni tečaji (npr. Celoletna šola), tako klasični kot specializirani (npr. tečaj preživetja, konverzacije, poslovne slovenščine, priprave na izpit iz znanja slovenščine na vseh stopnjah, tečaji za tuje študente ipd.), vsekakor pa so se na CSDTJ vedno pripravljali tudi prilagoditi ter tako ugoditi željam ter zahtevam potencialnih udeležencev (npr. tečaji z zelo specifičnimi vsebinami).

Vsekakor pa široke ter kakovostne ponudbe tečajev ne bi bilo, če na CSDTJ ne bi skrbeli tudi za lasten kader - tako redno organizirajo strokovna usposabljanja

za učitelje slovenščine kot drugega/tujega jezika¹⁵ (npr. začetno in nadaljevalno usposabljanje za poučevanje slovenščine kot tujega jezika; seminarje, namenjene slovenskim učiteljem za poučevanje in lažjo integracijo otrok, katerih prvi jezik ni slovenščina, učiteljem dopolnilnega pouka slovenščine v zdomstvu in izseljenstvu, učiteljem v slovenskem zamejstvu, dvodnevne seminarje, namenjene lektorjem slovenščine na tujih univerzah ipd.).

Znotraj Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik deluje tudi izpitni center, ki se, kot pove že ime, ukvarja z razvijanjem jezikovnih testov in certificiranjem slovenščine kot 2J/JT - to funkcijo CSDTJ opravlja že od leta 1994, ko mu je Vlada Republike Slovenije podelila status uradne institucije za zunanje preverjanje znanja slovenščine kot 2J/TJ in ga pooblastila za izdajanje ustreznih certifikatov o tem znanju (Ferbežar in Pirih Svetina 2004). Večina ljudi opravlja izpit na osnovni ravni (večina teh certifikat o znanju slovenščine potrebuje za pridobitev slovenskega državljanstva), približno ena desetina jih želi pridobiti certifikat o znanju slovenščine na srednji ravni (to so večinoma tuji študenti, ki izpit na srednji stopnji opravljajo kot pogoj za vpis v drugi letnik), prav toliko pa je tudi udeležencev izpitov na visoki ravni (večina teh certifikat potrebuje za zaposlitev, npr. v zdravstvu). Morda je na tem mestu treba izpostaviti tudi zanimivost, da večina ljudi, ki se udeleži tečajev, ne opravlja izpita, večina tistih, ki opravljajo izpit, pa se tečaja ne udeleži.

---

¹⁵ Potreba po tovrstnih strokovnih usposabljanjih je tudi posledica dejstva, da vsebine, ki bi se ukvarjale s slovenščino kot drugim/tujim jezikom, v predmetnikih slovenistik do sedaj še niso bile zastopane. Manjšo spremembo uvaja prehod na novi bolonjski študijski program, ki na Oddelku za slovenistiko na Filozofski fakulteti UL v 3. letniku prve stopnje študentom kot enega izmed izbirnih strokovnih predmetov ponuja tudi predmet Slovenščina kot drugi in kot tuji jezik. (*Prvostopenjski univerzitetni študijski program: slovenistika*, 2009: 11 in 32)

2 TUJI GOVORCI¹⁶ V SLOVENSKEM VISOKEM ŠOLSTVU

Z osamosvojitvijo, še bolj pa z vstopom v Evropsko unijo, ko za vse državljane članic EU veljajo enake pravice, je Slovenija zaradi globalizacijskih in integracijskih procesov mnogim tujcem postala novi začasni ali pa stalni dom. Tako se globalizacijski procesi odražajo tudi v visokem šolstvu - tako v vse pogostejši neposredni mednarodni komunikaciji in sodelovanju v različnih projektih kot tudi z vedno večjim številom tujih študentov in profesorjev (gostujoči profesorji) na slovenskih visokošolskih ustanovah, kar je povezano »predvsem s spoznanjem o vedno večji nujnosti vključevanja v mednarodne programe, ki ne glede na disciplino, regionalno ali institucionalno usmerjenost, ponujajo veliko učnih priložnosti za sodelujoče.« (Dimc 2007: 107) Vendarle pa se bomo v sklopu naše diplomske naloge posvetili le mlajšemu delu omenjene populacije, torej tujim študentom.

2. 1 ZAKONSKI PREDPISI, KI UREJAJO JEZIKOVNO SITUACIJO V SLOVENSKEM VISOKOŠOLSKEM PROSTORU

2. 1. 1 Zakon o tujcih

V poglavju 1. 2. 1 smo že povedali, da je država po *Zakonu o tujcih* med drugim dolžna poskrbeti za to, da se tujci lahko čim hitreje in čim bolj kakovostno vključijo v slovensko družbo - v našem primeru, torej za skupino tujcev, ki so v Slovenijo prišli z namenom študija, izobraževanja ipd., je še posebej pomembno določilo, da mora država poskrbeti za organizacijo tečajev slovenskega jezika ter

---

¹⁶ Kot smo opozorili v poglavju 1.1 *Slovenščina kot prvi, drugi in tuji jezik* (str. 11), je razlikovanje med tem, kaj je drugi in kaj tuji jezik, stvar posameznika. V nadaljnje tako uporabljamo poimenovanje tuji govorci, saj to zaobjame vse tiste, ki slovenščino šele spoznavajo, se jo učijo in jo uporabljajo - bodisi kot J2 ali TJ.

drugih oblik izobraževanja ter za seznanjanje tujcev s slovensko zgodovino, kulturo in ustavno ureditvijo ter organizacijo srečanj s slovenskimi državljani za spodbujanje medsebojnega poznavanja.

2. 1. 2 Zakon o javni rabi slovenščine

Tudi ta zakon smo v uvodnem delu že omenili, tu naj dodamo le še, da *Zakon o javni rabi slovenščine* v 12. členu predpiše, da na »območju Republike Slovenije vzgoja in izobraževanje v javno veljavnih programih, od predšolske stopnje do univerze, potekata v slovenščini« ter da je raba tujih jezikov v vzgoji in izobraževanju »dovoljena v skladu s področnimi predpisi, ki urejajo dejavnost vzgoje in izobraževanja« (*Zakon o javni rabi slovenščine*, 12. člen), v našem primeru torej z *Zakonom o visokem šolstvu*, ki ga bomo podrobneje pogledali v nadaljevanju.

2. 1. 3 Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007-2011 (ReNPJP0711, 2007)

Jezikovno situacijo v visokem šolstvu poleg omenjenih zakonov ureja tudi *Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007-2011* (2007). Ker smo cilje, povezane s tujimi govorci nasploh, že omenjali, naj na tem mestu dodamo le še tiste cilje, ki se dotikajo slovenskega visokošolskega prostora. Tako *Resolucija* med svoje cilje znotraj področja »razvoj in kultura jezika« kot 10. cilj uvršča »utrditev slovenščine v slovenskem visokem šolstvu in znanosti« (*ReNPJP0711* 2007: 15). Cilj in njegove podcilje natančneje opredeli v enem izmed nadaljnjih poglavij, pri čemer sta za našo tematiko zanimiva predvsem dva podcilja, in sicer:

»č) Pogojevanje izvajanja študijskih programov v tujih jezikih z vzporednim izvajanjem istih programov v slovenščini. /.../

f) Zagotovitev zadostnih zmogljivosti za izvajanje tečajev slovenščine za tuje študente na vseh visokošolskih zavodih.« (ReNPJP0711 2007: 26)

Nalogi, ki so si ju avtorji *Resolucije* zastavili pod podciljem č), sta: »zagotovitev temeljnih učbenikov v slovenščini (izvirnih ali prevedenih) med merili pri obvezni evalvaciji študijskih programov (izpolnitev obveznosti iz 8. člena ZVŠ ter napovedi, zapisane v 28. ukrepu iz Okvira gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji), prenavljanje učbenikov skladno z razvojem strok.« (ReNPJP0711 2007: 26) Nosilca tega cilja sta bila Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo ter Svet RS za visoko šolstvo. Predvideni rok dosege cilja je bil takoj, vendar pa država ni zagotavljala proračuna zanj. Nasprotno pa so bila proračunska sredstva namenjena izvedbi podcilja f), kamor spadajo naslednje naloge: »določitev didaktičnih normativov (velikost tečajnih skupin, potrebno učno gradivo, prostori in tehnika), brezplačna ponudba zadostnega števila pedagoških ur za dosego potrebne ravni znanja slovenščine, vodenje vpisne statistike, priprava lektorjev.« (ReNPJP0711 2007: 26) Nosilec teh aktivnosti je bilo prav tako Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, izvajalci nalog pa so bile usposobljene univerzitetne organizacije. Rok za izvedbo cilja je bil 2007.

2. 1. 4 Zakon o visokem šolstvu

Po *Zakonu o visokem šolstvu* (7. člen) imajo tuji študenti pravico do izobraževanja na visokošolskih zavodih v Republiki Sloveniji pod enakimi pogoji kot državljani RS, pri čemer to velja za tujce (v nasprotju z državljani članic Evropske unije, ki jim evropsko državljanstvo zagotavlja enakopravnost) pod pogojem, da se uporablja načelo vzajemnosti. Prav tako lahko Republika Slovenija »ob upoštevanju meddržavnih pogodb in sporazumov ali na podlagi vzajemnosti pa tudi tujcem,

zagotavlja štipendije ali študijske pomoči za študij po študijskih programih za pridobitev izobrazbe ali izpopolnjevanje.« (Zakon o visokem šolstvu, 7. a člen).

Za obravnavano tematiko je še pomembnejši 8. člen omenjenega zakona - ta določa, da je učni jezik v slovenskem visokem šolstvu slovenski. Vendar pa lahko visokošolski zavod, če opravlja javno službo, izvaja tudi študijske programe ali njihove dele v tujem jeziku (pogoji za izvajanje te dejavnosti so določeni s statutom visokošolskega zavoda), in sicer se v tujem jeziku lahko izvajajo:

- *»študijski programi tujih jezikov,*
- *deli študijskih programov, če pri njihovem izvajanju sodelujejo gostujoči visokošolski učitelji iz tujine ali je vanje vpisano večje število tujih študentov,*
- *študijski programi, če se ti programi na visokošolskem zavodu izvajajo tudi v slovenskem jeziku.*« (Zakon o visokem šolstvu, 8. člen)

Poleg tega pa 8. člen določa tudi, da morajo visokošolski zavodi med drugim tudi omogočiti tujcem, da se učijo slovenščine.

Zanimivo je, da obravnavani zakon kot pogoj za izvajanje dela študijskega programa ne določa točnega števila ali deleža tujih študentov, temveč zahteva le *»večje število tujih študentov*«, kar se za zakon zdi skoraj preohlapna definicija (na kar je leta 2007 v sklopu akcije *Slovenščina v znanosti in na univerzi*¹⁷ opozorila tudi strokovna javnost), ki jo je med drugim v svoji *Strategiji* povzela tudi Univerza v Ljubljani.¹⁸ Tudi N. Dimc (2007: 108) opozarja, da Vlada Republike Slovenije kljub podpiranju programov mobilnosti *»ne zagotavlja systemske rešitve financiranja izvedbe programov v angleškem jeziku. Še več, slednje se je znašlo na plečih posamezne fakultete.*«

---

¹⁷ *Jezik in slovstvo*, 52 (5), 87-110.

¹⁸ Glej Univerza v Ljubljani: *Strategija 2006-2009*.

2. 1. 5 Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva Republike Slovenije 2006-2010 (ReNPV, 2007)

Sprejem nacionalnega programa določa *Zakon o visokem šolstvu* (členi od 43 do 46). V njem želijo avtorji (Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo) »preko jedrnatih analiz sedanjega stanja nakazati poti bodočega razvoja in hkrati tudi določene rešitve, ki so v skladu s sprejeto Strategijo razvoja Slovenije.« (ReNPV 2007: 2) Prav tako je Resolucija zavezana tudi načelom, ciljem in obveznostim iz Bolonjske deklaracije in njej sledečih konferenc.

Znotraj opisa sedanjega stanja v slovenskem visokošolskem prostoru *Resolucija* navaja tudi prednosti, slabosti, možnosti ter nevarnosti le-tega. Med prednostmi tako med drugim navaja »pripravljenost mladih za mednarodne izmenjave« (ReNPV 2007: 5), med slabosti »jezikovne ovire za tuje študente in profesorje« (ReNPV 2007: 5), med nevarnosti pa: »zaradi prestrogih jezikovnih predpisov ne bomo mogli pritegniti iz tujine, profesorjev, podiplomcev in študentov kakor tudi ne s tujino izmenjavati domačih diplomskih in doktorskih tez« (ReNPV 2007: 6).

Med svoje glavne usmeritve in merljive cilje pod sedmo točko (ReNPV 2007: 9) uvrsti tudi spodbujanje internacionalizacije visokega šolstva (raziskovalne in študijske dejavnosti le-tega) ter s tem izboljšanje kakovosti visokošolskih zavodov, pri čemer si za cilj postavi, da bi se ena od slovenskih univerz uvrstila med 200 najboljših evropskih univerz. K temu naj bi med drugim prispevale tudi spremembe v povezavi s tujimi študenti in skupnimi programi (ReNPV 2007: 35). V zvezi s tem si je Ministrstvo postavilo dva cilja: do leta 2010 morajo vsi visokošolski zavodi zagotoviti vsaj 5 % tujih predavateljev in pripraviti take programe, da bodo atraktivni tudi za tuje študente, ter povečati število podiplomskih študentov iz tujine, kar bodo dosegli z močnim povečanjem promocijske dejavnosti v EU oz. globalno ter na področjih sosednjih držav (cilj tega je 10 % magistrstov in 6 % doktorstov iz tujine). Predlagajo dve rešitvi, in sicer, da bi visokošolski zavodi izbrane najboljše programe vzporedno ponudili tudi v angleškem jeziku ter da bi se slovenski visokošolski zavodi vključevali v t. i. skupne programe (*joint-programs*).

Poleg tega v *Resoluciji* predlagajo tudi prenovo in poenotenje *Zakona o visokem šolstvu*, katerega glavni cilj bi bila ureditev visokošolskega in raziskovalnega okolja, kar bi med drugim dosegli tudi s spodbujanjem mobilnosti mladih in starejših uveljavljenih raziskovalcev, in sicer ne le na nivoju Slovenija - tujina, temveč tudi med domačimi in tujimi visokošolskimi, raziskovalnimi in gospodarskimi institucijami. (*ReNPV* 2007: 12)

2. 1. 6 Drugi dokumenti

Posredno se vprašanja univerzitetnega učnega jezika v RS dotikata tudi *Bolonjska deklaracija* ter vladni *Okvir gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji* (2006). *Bolonjska deklaracija* tako med drugim spodbuja mobilnost študentov (tudi z vzpostavitvijo enotnega sistema kreditnih točk) in profesorjev, raziskovalcev ter administrativnega osebja z odpravljanjem ovir za učinkovito uveljavljanje prostega gibanja, s posebnim poudarkom na:

- dostopnosti študija in možnosti za usposabljanje ter podobnimi storitvami za študente ter
- priznavanju in vrednotenju obdobja, preživega v evropskem kontekstu, namenjenega raziskovanju, poučevanju in usposabljanju za učitelje, raziskovalce in administrativno osebje (*The BOLOGNA Declaration on the European space for higher education: an explanation*. Spletna stran. Pridobljeno 12. marec 2009).

*Okvir gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji*¹⁹ pa že omenjeni cilj *Bolonjske deklaracije* še nadgrajuje, in sicer predvsem v ukrepu 28: Reforma izobraževanja (str. 78-80). Ukrep poleg mnogih rešitev za izboljšanje kakovosti in konkurenčnosti v korist »uporabnikov (učencev, dijakov, študentov,

---

¹⁹ V nadaljevanju *Okvir*.

odraslih in gospodarstva)« nekaj besed namenja tudi mobilnosti ter jeziku v visokem šolstvu:

- »Zagotoviti mednarodno izmenjavo (mobilnost) učiteljev, dijakov in študentov, vključno s pospeševanjem mednarodnega sodelovanja in izmenjav, denimo z nacionalnimi in EU programi mednarodne mobilnosti posameznikov in skupin. /.../«
- »V izobraževalne univerzitetne programe za učitelje uvesti kot obvezni predmet en tuji jezik, ki se govori na območju Evropske unije.«
- »Odpraviti omejitve za rabo angleščine pri prenašanju sodobnih znanj, delu tujih učiteljev in oblikovanju mednarodnih izobraževalnih programov, hkrati pa spodbujati prevajanje temeljnih del vseh znanstvenih področij v slovenski jezik.«²⁰ (Okvir 2006: 79)

Cilje, omenjene v zgoraj omenjenih dokumentih, je za osnovo vzela tudi Univerza v Ljubljani, ki v dokumentu *Strategija 2006-2009* med svoje cilje uvršča tudi okrepitev in poglobitev mednarodnega sodelovanja. V ta namen naj bi Univerza v Ljubljani v tem obdobju:

- »povečevala vpis tujih študentov, katerih število naj bi doseglo vsaj 10 % in jih vključevala v tečaje slovenščine,
- ponudila programe oziroma predmete za izvajanje v tujem jeziku, /.../
- povečevala izmenjavo učiteljev in raziskovalcev s ciljem, da bi vsak deloval na tuji raziskovalni ustanovi vsaj en semester in da bi vsaj 10% njenih programov izvajali tuji predavatelji, /.../« (*Strategija 2006-2009* 2006: 12).

---

²⁰ Ravno ta alineja Okvira je v strokovni javnosti povzročila precej nestrinjanja, saj s tem, ko odpravlja omejitve pri rabi slovenščine, »*de facto torej odpravlja slovenščino*« (Kalin Golob 2008: 113).

2. 1. 7 Skupne značilnosti obravnavanih dokumentov

Na prvi pogled se zdi, da je za tuje študente v slovenskem prostoru izvrstno poskrbljeno - država jim mora zagotoviti tečaje slovenščine, jim (ob izpolnjevanju določenih pogojev) zagotoviti tudi predavanja v tujem jeziku, poleg tega pa je bilo s strani prejšnje vlade priporočeno tudi neomejeno sporazumevanje v angleškem jeziku.²¹ Vendarle pa takšno stanje pogosto ostaja le na papirju.

Vsem dokumentom je namreč »*skupno, da nikjer ne odpirajo, kaj šele rešujejo vprašanja izvedbe programov za tujce*« (Kalin Golob 2008: 113). Vendar pa je izvedba le-teh odvisna tudi od finančne pomoči, ki pa je država na več mestih ne predvideva - tako npr. ne namerava zagotoviti proračuna za vzporedno izvajanje slovenskih in tujejezičnih programov v visokem šolstvu, zaradi česar fakultete same financirajo predavanja v tujem jeziku (in to delajo na pol zakonito), saj se zavedajo nuje mobilnosti,²² prav tako je tudi kljub zakonski podpori finančnih sredstev za tečaje slovenščine, namenjenih tujim študentom, s strani države zelo malo.

Kalin Golobova (2008: 114-115) ugotavlja, da bi bilo ponudbo predmetov v tujem jeziku treba vključiti v jezikovnopolitični načrt, točneje: oblikovati predmete/programme v tujih jezikih v skladu z zakonodajo in statutom, pravočasno razpisati predmete s podatki o vsebini, načinu dela, podatki o jezikovni podobi predmeta (ali celoten predmet poteka zgolj v slovenskem jeziku, ali morda študenti lahko dobijo tudi izročke in konzultacije v tujem jeziku), zagotavljati dodatna finančna sredstva za izvedbo omenjenih predmetov ter vrednotiti uspešnost posebnih jezikovnih oblik. Poleg tega pa bi država za bogatejšo ponudbo slovenščine kot 2J/TJ za izmenjavne študente morala zagotoviti tudi dodatna namenska sredstva. Zaenkrat so financiranja deležni le tečaji za študente programa Erasmus, študenti, ki prihajajo na študij v Slovenijo preko bilateralnih pogodb, pa

---

²¹ Pri raziskovanju smo slučajno naleteli tudi na precej pogumen predlog rešitve prilagoditve tujim študentom in povečanja mobilnosti na Univerzi v Mariboru: avtorica namreč (brez utemeljevanja) predlaga prilagoditev ali kar ukinitvev 8. člena *Zakona o visokem šolstvu*! (Štros 2008: 73)

²² Mobilnost namreč deluje po načelu vzajemnosti - državi, ki omogoča tujim študentom študij na svojih univerzah, je omogočeno, da tudi njeni domači študentje nekaj časa preživijo v tujini.

so tako rekoč prepuščeni sami sebi - »/s/lednje je zagotovo razlog za odprto vprašanje enakega statusa gostujočih študentov, saj se ob omenjenem dejstvu študenti iz držav nečlanic EU počutijo zapostavljene« (Dimc 2007: 108).

2. 2 TUJI ŠTUDENTI

V Sloveniji lahko na visokošolskih zavodih tuji državljani študirajo celoten študijski čas ali pa le krajši čas. V prvem primeru tako lahko govorimo o t. i. tujih študentih (angl. *foreign students*), v drugem pa o t. i. izmenjavnih študentih (angl. *international/mobile students*).²³ Obe skupini študentov mnoge organizacije in ustanove (mdr. tudi Evropska komisija) uvrščajo pod pojem mednarodna mobilnost študentov. Za t. i. dolgoročno mobilnost (tudi vertikalna mobilnost) študentov je značilno, da študent odide na študij v tujino za daljši čas oz. praviloma kar za obdobje celotnega študija in v tujini opravi vse študijske obveznosti, torej tudi pridobi diplomu. Nasprotno pa za t. i. mobilnost za kreditne točke (tudi horizontalna mobilnost) velja, da študent odide na študij za krajši čas (pogosto za nekaj mesecev oz. en semester, lahko tudi eno leto), tam opravi predvidene študijske obveznosti, pridobi za to ustrezno število kreditnih točk (ki naj bi mu jih na matični ustanovi upoštevali) in se nato vrne študirat v matično domovino oz. na matično univerzo.

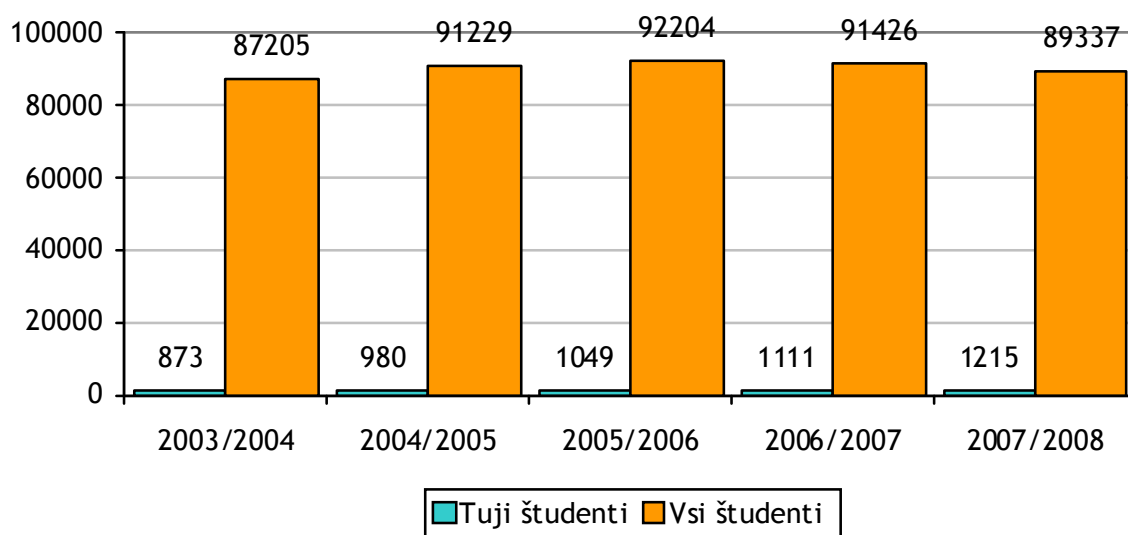
Glede na to, da tuji redno vpisani študenti nameravajo v Sloveniji bivati in študirati dlje časa (vsaj nekaj let), bi lahko tudi brez poznavanja dokumentov, ki jih omenjamo v nadaljevanju, sklepali, da imajo ti študenti željo po resnem učenju ter posledično obvladovanju slovenščine. V nasprotju z njimi pa je delež takšnih med izmenjavnimi študenti po vsej verjetnosti manjši.

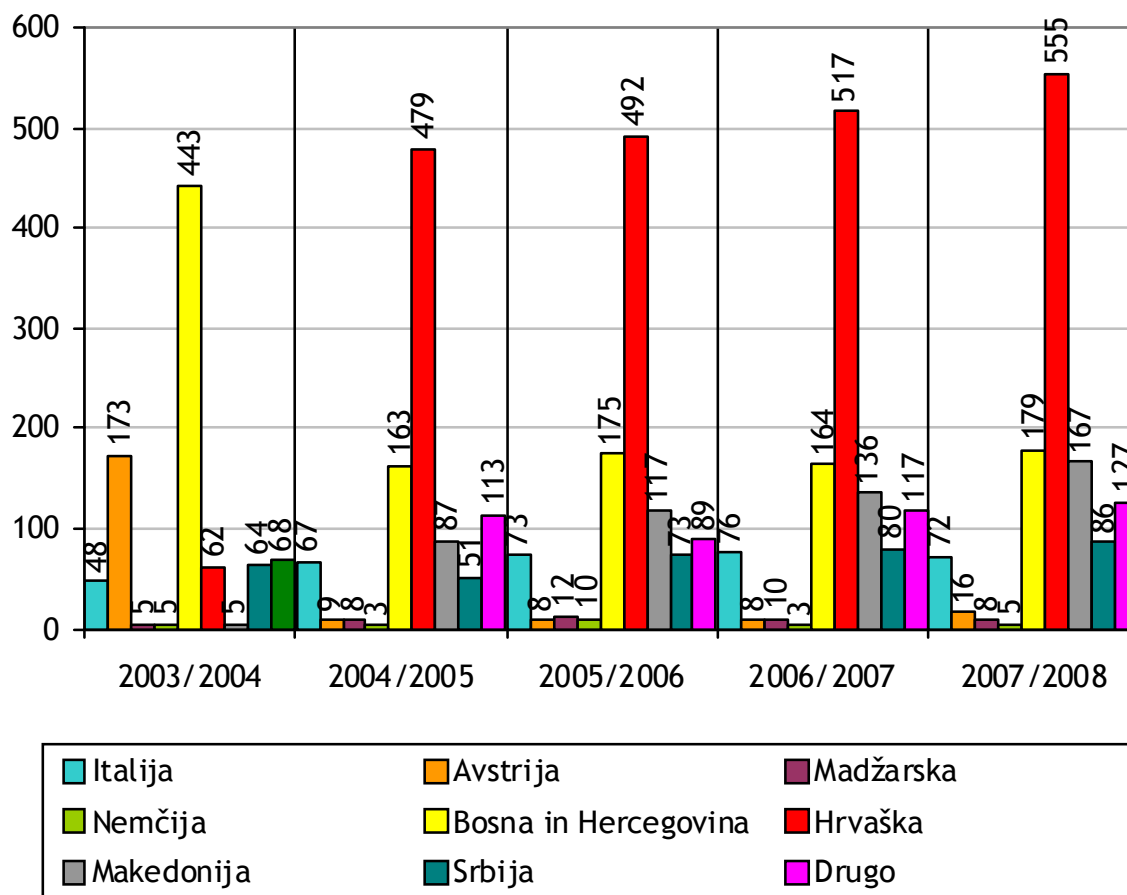
²³ Definicije ter poimenovanja tujih študentov se, kot opozarja tudi Čelebič (2008: 7), med seboj precej razlikujejo. Za naše potrebe je dovolj razlikovanje med tujimi in izmenjavnimi študenti.

2. 2. 1 Tuji redno vpisani študenti

Povedali smo že, da tuji študenti v Sloveniji večinoma študirajo celotno obdobje svojega študija. Število tujih študentov v slovenskem visokem šolstvu sicer narašča hitreje kakor v večini drugih držav Evropske unije, vendar pa je delež tujih študentov v skupnem številu študentov terciarnega izobraževanja (tj. višješolski strokovni študij, visokošolski strokovni, univerzitetni dodiplomski, magistrski, specialistični in doktorski študij) med najnižjimi v primerjavi z drugimi evropskimi državami (po Čelebič 2008: 9). Rast števila tujih študentov lahko vidimo na spodnjem grafu.

Slika 1: Primerjava med številom tujih študentov ter skupnim številom študentov, vpisanih v visokošolske dodiplomske programe (vir: Statistični urad RS, spletna stran; lastni preračuni)

Slika 2: Tuji študenti na visokošolskem dodiplomskem študiju po državi²⁴ njihovega državljanstva v zadnjih petih letih (vir: Statistični urad RS, spletna stran; lastni preračuni)

Kot lahko vidimo iz zgornjega grafa, je delež tujih študentov iz držav nekdanje Jugoslavije največji. »Na visoki delež študentov iz držav republik nekdanje Jugoslavije verjetno vplivajo kulturne, zgodovinske, geografske, gospodarske in druge vezi ter sorodnost jezika, kar so tudi po navedbah OECD pogosti dejavniki, ki vplivajo na število tujih študentov v neki državi« (Čelebič, 2008: 9-10 po *Internalisation and trade in higher education*, 2004).

²⁴ Zgolj zaradi lažjega prikaza smo podatke pri kategoriji Srbija nekoliko poenostavili - podatki do vključno šolskega leta 2006/2007 so dejansko podatki za državo Srbija in Črna Gora (za leto 2007/2008 pa podatkov, ki bi posebej obravnavali Črno goro, sploh ni).

Tuji študenti iz EU se na visokošolskem zavodu lahko izobražujejo pod enakimi pogoji kot slovenski, državljani držav, ki niso članice EU, pa pod pogojem, da se uporablja načelo vzajemnosti (*Zakon o visokem šolstvu*, 7. člen). Da pa bi lahko uspešno študirali ter študij tudi zaključili, mora biti njihovo znanje slovenščine na dovolj visoki ravni. Ker je učni jezik na slovenskih visokošolskih zavodih slovenski,²⁵ se tudi od tujih študentov pričakuje, da je njihovo znanje slovenskega jezika na zadostni ravni. Vendarle pa se zahtevana raven znanja slovenskega jezika med univerzami (ter znotraj univerz) razlikuje:

- Na **Univerzi v Ljubljani** morajo tuji redno vpisani študenti najkasneje pred vpisom v drugi letnik opraviti izpit iz slovenščine na srednji ravni zahtevnosti.²⁶ (*Informacije o vpisu za tuje državljane*, spletna stran. Pridobljeno 19. marec 2009).
- Podobno (opravljen izpit iz slovenščine pred vpisov v drugi letnik) velja tudi za tuje študente na **Univerzi na Primorskem**, in sicer: »/k/andidati morajo opraviti izpit iz znanja slovenskega jezika po programu *Slovenski jezik kot drugi/tuji jezik, nadaljevalna stopnja (B1, B2)*.«²⁷ (*Izpit iz znanja slovenščine*, spletna stran. Pridobljeno 19. marec 2009) Navedeno pravilo pa ne velja za kandidate, ki se želijo vpisati v visokošolski strokovni študijski program Zdravstvena nega na Visoki šoli za zdravstvo Izola - ti morajo izpit opraviti pred vpisom v prvi letnik. Poleg tega pa to pravilo ne velja tudi za tuje državljane, ki so končali osnovno in/ali srednjo šolo v Republiki Sloveniji oziroma srednjo šolo s slovenskim učnim jezikom v tujini oz. dvojezično srednjo šolo v tujini - njim izpita iz slovenščine ni potrebno opravljati.

---

²⁵ Razen izjemoma, gl. poglavje 2. 1. 4 *Zakon o visokem šolstvu*.

²⁶ Kljub temu, da je Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik kot jezikovnonačrtovalno telo Senatu Univerze v Ljubljani predlagal visoko raven znanja slovenščine, »ki omogoča sporazumevanje na t. i. akademski ravni.« (Ferbežar in Pirih Svetina 2004: 26)

²⁷ Stopnji B1 in B2 vseevropskega referenčnega okvira za jezike (Common European Framework of Reference for Languages), ki ju je oblikoval Svet Evrope, naj bi bili primerljivi z našima: B1 kot naša osnovna raven ter B2 kot srednja raven. Tu vsekakor nastane rahla zmeda - kakšno stopnjo znanja slovenščine torej na Univerzi na Primorskem pričakujejo od tujih študentov?

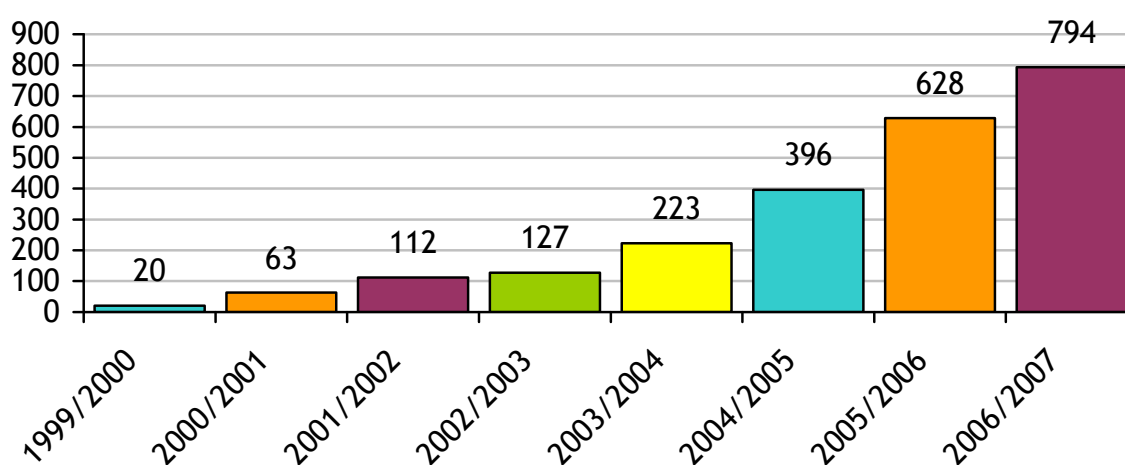
- Precej bolj raznoliko stanje pa prinaša **Univerza v Mariboru** - tu zahteve po znanju slovenščine očitno postavljajo fakultete same, Univerza pa na svojih spletnih straneh, namenjenih tujim študentom, le toplo priporoča znanje slovenščine (*Admission Requirements for the First Year of the Undergraduate Study at the University of Maribor*, spletna stran. Pridobljeno 19. marec 2009). Tako morajo tuji študenti (razen študentov, ki so v Sloveniji opravili osnovno ali srednjo šolo ali diplomirali) certifikat o znanju slovenščine predložiti pred vpisom na naslednje fakultete: Pedagoško fakulteto, Fakulteto za naravoslovje in matematiko ter Filozofsko fakulteto. Na šestih fakultetah lahko certifikat o znanju slovenščine predložijo pred vpisom v drugi letnik (Pravna fakulteta, Medicinska fakulteta, Fakulteta za organizacijske vede, Fakulteta za varnostne vede, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, Fakulteta za strojništvo ter Fakulteta za zdravstvene vede). Najbolj zanimiv pa je podatek, da nekatere fakultete dokazila o znanju slovenščine sploh ne zahtevajo: Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko, Fakulteta za gradbeništvo, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, Fakulteta za logistiko, Ekonomsko-poslovna fakulteta ter Fakulteta za energetiko.

2. 2. 2 Izmenjavni študenti

Izmenjavni študenti so tuji študenti, ki odidejo preko programa mednarodnih izmenjav ali meddržavnih sporazumov študirat na katero od univerz v tujini (univerza gostiteljica) - večinoma ne za celotno obdobje študija. Na študij v Slovenijo tako prihajajo študenti študijske izmenjave programa Erasmus, CEEPUS ter študenti po bilateralnih sporazumih.

2. 2. 2. 1 Študenti študijske izmenjave programa Erasmus²⁸

Ti študenti lahko v tujini študirajo najmanj 3 mesece in največ 1 leto, in sicer mobilnost lahko poteka le med dvema nosilkama Erasmus univerzitetne listine (EUC).²⁹ Načeloma velja, da je status Erasmus študenta v času izmenjave izenačen s statusom študentov v državi gostiteljici, prav tako pa študent ohrani vse štipendije iz matične države in ne plača šolnine na instituciji gostiteljici. V Sloveniji program Erasmus poteka od leta 1999 dalje, za Slovenijo pa se, kot je razvidno tudi s spodnjega grafikona, vsako leto odloči vedno več študentov (kar je sicer značilno tudi za ostale države, ki so vključene v ta program). Erasmus študenti v Sloveniji predstavljajo največji delež tujih študentov (in morda je logična posledica tega tudi financiranje programov učenja slovenščine za to specifično skupino, o čemer več v nadaljevanju).

Slika 3: Število Erasmus študentov, ki so študirali v Sloveniji (vir: CMEPIUS).

²⁸ Trenutno se izvaja tretja generacija programa Erasmus, ki je sedaj vključen v program Vseživljenjsko učenje (2007-2013) - prva generacija je bila Socrates (1995-1999), druga Socrates II (2000-2006).

²⁹ V program Erasmus so vključene vse države Evropske unije, tri države Evropske cone proste trgovine (EFTA) ter Turčija. (Nekrep, Vihar 2008: 34)

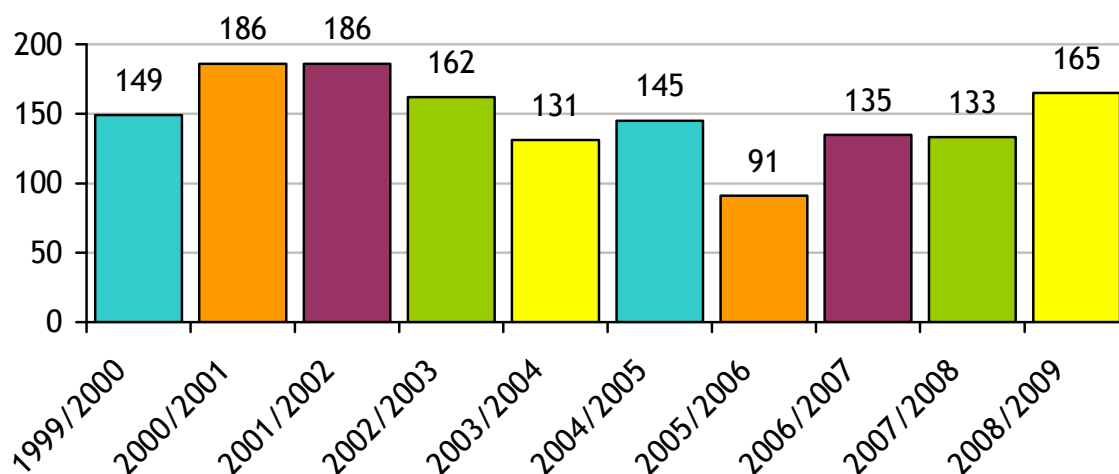
Do študijskega leta 2004/05 je največ študentov po podatkih CMEPIUS-a prišlo iz Francije, Nemčije, Španije, Italije in Portugalske, v naslednjem študijskem letu (po vstopu Slovenije in ostalih novih članic v EU) pa se je situacija nekoliko spremenila: v Slovenijo so začeli prihajati tudi študenti novih članic, še posebej študenti iz Češke in Poljske, precej študentov pa tudi iz Turčije.

2. 2. 2. 2 Študenti študijske izmenjave programa CEEPUS

Študenti programa CEEPUS (srednjeevropski³⁰ program za izmenjavo študentov in profesorjev) morajo za sodelovanje v tej študijski izmenjavi izpolnjevati naslednje pogoje: imeti morajo končana vsaj dva semestra študija, ne smejo biti starejši od 35 let, morajo biti državljani ene od držav CEEPUS ter imeti podporo koordinatorja posamezne mreže na matični inštituciji. Njihov študij v tujini lahko traja od enega semestra do največ 10 mesecev (z možnostjo podaljšanja). Največ študentov, ki na študij v Slovenijo pridejo preko tega programa, prihaja iz Poljske, Češke, Slovaške, Hrvaške in Madžarske.

---

³⁰ V CEEPUS programu po zadnjih podatkih sodelujejo visokošolske institucije iz naslednjih držav: Albanija, Avstrija, Bolgarija, Bosna in Hercegovina, Češka, Črna Gora, Hrvaška, Kosovo, Madžarska, Makedonija, Poljska, Romunija, Slovaška, Slovenija in Srbija. (CMEPIUS, spletna stran. Pridobljeno: 19. marec 2009)

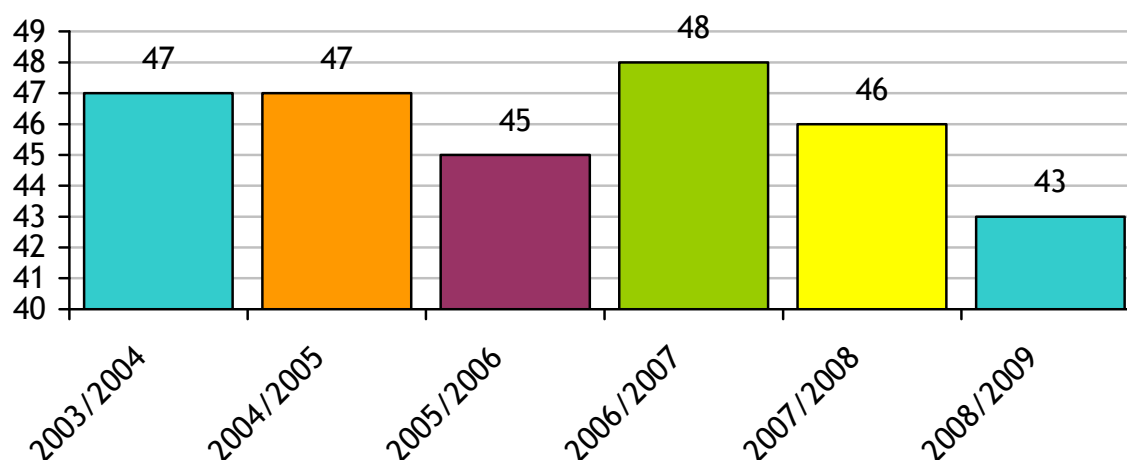
Slika 4: Število študentov CEEPUS, ki so študirali v Sloveniji (vir: CMEPIUS).

2. 2. 2. 3 Študenti individualnih bilateralnih sporazumov

Individualne bilateralne sporazume Slovenija podpisuje s prb. 45 drugimi državami³¹ in predstavljajo osnovo, na podlagi katere vsako leto izvedejo kratkoročne mobilnosti študentov oz. mladih raziskovalcev v in iz teh držav. Pogoji in obseg izmenjave ter način sodelovanja med podpisnicami se med pogodbami razlikuje. (CMEPIUS, spletna stran. Pridobljeno: 19. marec 2009) Največ teh študentov v Slovenijo prihaja iz Poljske, Hrvaške, Češke, Italije in Slovaške.

³¹ Število sodelujočih držav se vsako leto spreminja in, za razliko od programov Erasmus in CEEPUS, vključuje tudi neevropske države.

Slika 5: Število študentov, ki so v Sloveniji študirali na podlagi bilateralnih pogodb (vir: CMEPIUS).

3 TEČAJI SLOVENŠČINE ZA TUJE ŠTUDENTE

Kot smo že omenili, je država dolžna poskrbeti za tečaje slovenščine tako za tuje redne študente kot tudi za izmenjavne študente, vendarle pa so le redki tečaji slovenščine brezplačni - brezplačni so, pravzaprav na pobudo Evropske komisije, le Erasmus intenzivni jezikovni tečaji (*angl. Erasmus Intensive Language Course*, v nadaljevanju EILC), ki se jih žal lahko udeleži le omejeno število študentov - kot lahko vidimo s spodnjega grafikona, je delež Erasmus študentov, ki se udeležijo EILC, prb. nekaj manj kot 40 %. Tisti, ki se jim ne uspe prijaviti na omenjeni tečaj, si morajo (če seveda želijo) znanje slovenščine pridobiti kje drugje, npr. v kateri od jezikovnih šol (kar pa vsekakor ni poceni³²).

³² Po pregledu cenikov nekaterih večjih jezikovnih šol v Ljubljani (Berlitz, Mint, Lingula) lahko ugotovimo, da se cena ene šolske ure slovenščine giblje med 5 in 13 €, kar pomeni, da bi za 60-urni tečaj študent moral odšteti nekje med 300 in 780 €. Vendarle pa izkušnje CSDTJ (ki je letos organiziral tudi plačniški tečaj za Erasmus študente) kažejo, da so nekateri študenti za kakovosten tečaj slovenščine vendarle pripravljeni (in zmožni) tudi plačati.

Smo pa pri raziskovanju ponudbe tečajev slovenščine za tuje študente naleteli tudi na podatek, da na Ekonomski fakulteti UL organizirajo tečaj slovenščine za tuje študente (tudi za izmenjavne), in sicer v svojem *Letnem poročilu za leto 2008* pod rubriko Mednarodna dejavnost navajajo, da bodo v študijskem letu 2008/2009 povečali vpis tujih študentov v tečaje slovenščine. Tako naj bi 20 % tujih študentov omogočili obiskovanje tečaja slovenščine, za kar bi namenili lastna sredstva. Kot navajajo v *Letnem poročilu za leto 2008* (*Letno poročilo za leto 2008 2009*: 16-17), so se pri izvedbi z namenom, da bi čim več študentom ponudili tečaj slovenščine za simbolično ceno, povezali s Študentsko organizacijo. Kljub iskanju podobnih tečajev na slovenskih fakultetah le-teh nismo našli nikjer drugje.

Točnih podatkov o tem, koliko izmenjavnih študentov se v lastni organizaciji udeleži jezikovnih tečajev, žal ni. Zato bomo v diplomski nalogi pozornost namenili le organizaciji in poteku tečajev EILC.

3.1 TEČAJI EILC

Erasmus intenzivni jezikovni tečaji so tečaji, ki »*naj bi gostujoče študente pripravili na bivanje ter študij*« (EVROPSKA komisija in CMEPIUS, spletna stran. Pridobljeno 6. januar 2009) v državi gostiteljici, v našem primeru torej za bivanje v Sloveniji. Tečaje financira Evropska komisija, višina sredstev, namenjenih za izvedbo, pa je odvisna od delitve proračuna, ki je na voljo v programu Erasmus v okviru programa Vseživljenjsko učenje (kot lahko vidimo v spodnji tabeli, se delež sredstev, namenjenih programu Erasmus, ki je namenjen organizaciji in izvedbi EILC, giblje med 1 % in 1,5 % vseh sredstev, vsota pa se konstantno viša, kar je pogojeno tudi s številom študentov, ki prihajajo v Slovenijo). Zato se EILC lahko udeleži le omejeno število tujih študentov, je pa zanje tečaj brezplačen (vendarle pa lahko organizator zaračuna tudi minimalne stroške za ekskurzije in podobne fakultativne aktivnosti v času tečaja).

	Skupna sredstva, namenjena organizaciji in izvedbi programa Erasmus	Sredstva, namenjena organizaciji in izvedbi EILC	Delež sredstev, namenjenih organizaciji in izvedbi EILC
2004	1.242.123 €	13.089 €	1,1 %
2005	1.412.512 €	15.957 €	1,1 %
2006	1.576.721 €	23.886 €	1,5 %
2007	2.848.571 €	28.170 €	1,0 %
2008	3.154.000 €	38.000 €	1,2 %

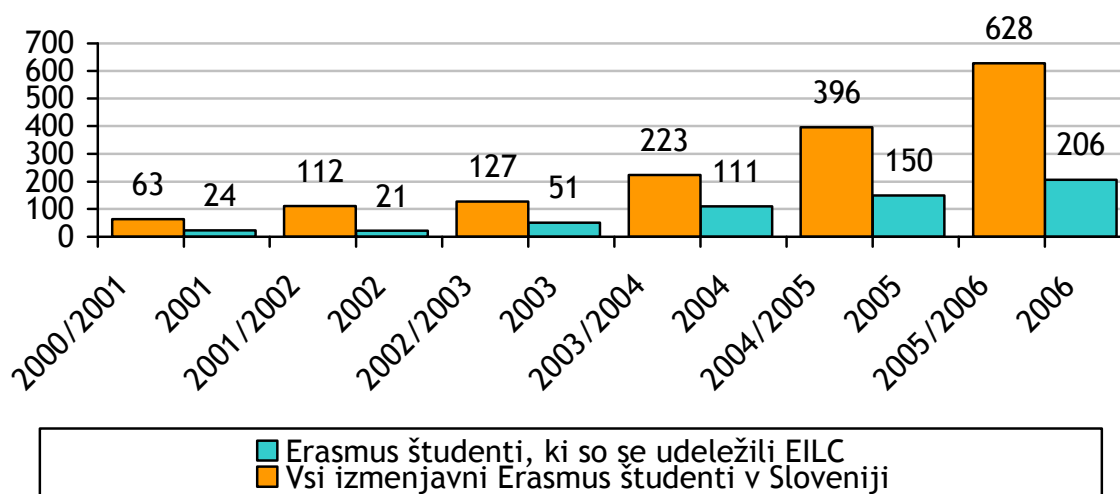
Tabela 1: Financiranje programa Erasmus in EILC v Sloveniji (vir: Evropska komisija, http://ec.europa.eu/education/erasmus/doc920_en.htm, dostop 15. maj 2009).

Na omenjene tečaje se lahko (preko Erasmus pisarne na svoji domači univerzi) prijavijo izmenjavni Erasmus študenti³³ ter, če so v skupinah še prosta mesta, Comenius asistenti.³⁴ Potekajo pred začetkom zimskega oz. poletnega semestra, torej septembra oz. februarja, trajajo pa lahko največ šest tednov z najmanj 60 učnimi urami, in sicer tako na začetni kot tudi nadaljevalni stopnji, posamezna skupina pa naj ne bi presegala 20 udeležencev (zaželeno število udeležencev je 15).

---

³³ Vendarle pa naj se tega tečaja ne bi udeleževali tudi študenti, katerih študijsko področje je jezik države gostiteljice, torej v našem primeru to velja za študente slovenščine.

³⁴ Comenius asistenti so študenti oz. bodoči učitelji kateregakoli predmeta, ki so končali vsaj dve leti študija ali bodoči učitelji, ki so že diplomirali, a še niso bili zaposleni kot učitelji. V tujini lahko gostujejo za krajše obdobje (3-10 mesecev), poleg plačanih stroškov bivanja ter potnih stroškov pa jim pripada tudi znesek v višini 500 €, ki ga med drugim lahko porabijo tudi za jezikovno pripravo. (CMEPIUS spletna stran) Postopek prijave je za Comenius asistente postopek nekoliko drugačen, in sicer se prijavljajo sami.

Slika 6: Število Erasmus študentov, ki so se udeležili EILC.³⁵ Do leta 2006 je bila letna rast števila udeležencev v Sloveniji kar 37,3 %. (vir: Evropska komisija, <http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/erasmus/statisti/chart19.pdf>, dostop 27. marec 2009)

V zadnjih dveh študijskih letih se je tečaja v Sloveniji udeležilo: 206 študentov v letu 2006/2007 in 121 študentov v letu 2007/2008. V letošnjem študijskem letu se je število udeležencev zoper precej povečalo, in sicer na 199.³⁶ Največje število udeležencev (v omenjenih letih) prihaja iz Češke, sledijo študenti iz Nemčije, Finske, Poljske, Španije in Portugalske.

³⁵ Ker smo podatke zbrali iz različnih virov, so podatki o številu Erasmus študentov za študijsko leto, podatki o udeležencih EILC pa za koledarsko leto - zaradi boljše predstave smo jih vseeno vključili v isti grafikon.

³⁶ Ta številka ni dokončna, ampak zgolj dobra ocena, saj končnih poročil institucij, ki so izvajale EILC, na CMEPIUS-u še niso v celoti pregledali, zato lahko pride tudi do manjših odstopanj.

3. 1. 1 Organizacija EILC tečajev

EILC lahko organizirajo t. i. Erasmus upravičene institucije, torej nosilke Erasmus univerzitetne listine (te imajo pri izboru prednost), ter druge organizacije, ki izvajajo jezikovne tečaje slovenskega jezika. Organizatorke naj bi imele odlične kapacitete ter vso potrebno infrastrukturo za organizacijo in izvedbo tečaja (udeležencem naj bi priskrbele tudi informacije o namestitvi ter prehrani, poleg tega pa so dobrodošle tudi informacije o kraju samem, o njegovih znamenitostih, možnostih športnega in kulturnega udejstvovanja). Organizatorko tečaja preko razpisa izbere nacionalna agencija, v našem primeru torej CMEPIUS. Izbrana organizatorka ter nacionalna agencija v medsebojnem sporazumu (t. i. *Grant Agreement for an Erasmus Intensive Language Course Under the Lifelong Learning Programme*) točneje določita splošne in posebne pogoje organizacije (kjer je npr. določen čas izvajanja tečajev, število udeležencev ipd.).

V študijskem letu 2008/2009 so brezplačne EILC tečaje izvajale naslednje institucije oz. organizacije: Center za jezike in medkulturno komunikacijo za študente Univerze na Primorskem, Univerza v Mariboru za svoje študente ter Zavod ŠOLT za študente Univerze v Ljubljani. Ta je standardne EILC tečaje za študente UL v študijskem letu 2008/2009 organiziral prvič - pred tem jih je od študijskega leta 2000/2001 dalje organiziral Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik (ki ima v slovenskem prostoru tudi najdaljšo tradicijo organizacije le-teh)³⁷ - kljub temu, da na razpisu CSDTJ to študijsko leto ni bil izbran, pa so na Centru organizirali samoplačniški Erasmus tečaj.

Udeleženci EILC po podatkih CSDTJ³⁸ za tečaje večinoma prvič izvejo na matični instituciji ali na nacionalni agenciji (če imajo dodatna vprašanja o EILC, se najpogosteje obrnejo na mednarodno pisarno na matični instituciji).

---

³⁷ Zato CSDTJ vključujemo v vsa poglavja, ki opisujejo organizacijo in potek teh tečajev, prav tako pa so udeleženci Erasmus tečaja tudi odgovarjali na našo anketo.

³⁸ Podatke so nam prijazno posredovali na CSDTJ (in sicer gre za ankete nacionalne agencije, torej CMEPIUS-a, ki jih ob koncu tečaja izvede organizator EILC), izračune pa smo naredili sami. Obsegajo obdobje od februarja 2004 do februarja 2008.

Za končno izbiro študentov, ki se bodo udeležili tečaja, sta odgovorni tako izbrana organizatorica tečaja kot nacionalna agencija. Kot je zapisano v dokumentu *EILC General Information* (*EILC General Information*, spletna stran. Pridobljeno 4. januar 2009), je priporočljivo tudi, da nacionalna agencija sodeluje pri izboru, in sicer tako, da obiskuje ali pa organizira odbor, ki skrbi za izbiro študentov. Udeleženci tečaja naj bi bili namreč izbrani na transparenten in koordiniran način, pomembno pa je zagotoviti tudi raznovrstnost in uravnoteženost skupin - glede na geografsko pripadnost ter smer študija (npr. na CSDTJ tečajnike običajno razvrstijo v skupine glede na stopnjo znanja slovenščine, nadalje pa glede na jezikovno skupino³⁹ ter smer študija). Izbrane kandidate ter študente z morebitne čakalne liste organizator EILC obvesti individualno, in sicer čim prej, najkasneje pa v roku enega meseca pred začetkom tečaja. Podatke o udeležencih (potrjena udeležba) mora nato organizatorica EILC poslati nacionalni agenciji.

Ob koncu tečaja mora organizatorica nacionalni agenciji poslati finančno poročilo in rezultate ter analizo anket o organizaciji in poteku tečaja, ki jih izpolnijo tečajniki.⁴⁰

3. 1. 2 Potek tečajev EILC

Kot smo že povedali, potekajo EILC tečaji pred začetkom zimskega oz. poletnega semestra, torej septembra oz. februarja (točne datume pričetka si organizatorji tečajev izberejo sami, tako so npr. na Univerzi na Primorskem tečaji v zimskem semestru potekali med 1. 9. 2008 in 26. 9. 2008, na Zavodu ŠOLT med 15. 9. 2008 in 17. 10. 2008), in sicer na začetni ter nadaljevalni stopnji (tečaj

---

³⁹ Govorce slovanskih jezikov vedno uvrstijo v svojo skupino, saj pri tečaju (kljub temu, da jih je velik delež čistih začetnikov) zaradi podobnosti med maternim jezikom in slovenščino napredujejo hitreje od govorcev neslovanskih jezikov.

⁴⁰ Anketa nacionalne agencije (v primeru Slovenije torej anketa CMEPIUS-a) npr. obsega tudi vprašanja o tem, kje so izvedeli za ta tečaj, na katero institucijo so se obrnili, ko so želeli dobiti še več informacij, v kolikšni meri jim je tečaj pomagal pri vsakodnevni komunikaciji v slovenščini, pri razumevanju slovenske kulture, kako so bili zadovoljni z izvedbo tečaja, z lektorjem ipd.

slovenščine na nadaljevalni stopnji sta v letošnjem študijskem letu ponujala le Zavod ŠOLT in CSDTJ).

Tečaji morajo obsegati vsaj 60 pedagoških ur (*EILC General Information*, spletna stran. Pridobljeno 4. januar 2009), od tega večino ur organizatorji namenijo delu v učilnici, nekaj pa konverzaciji oz. pouku v fonolaboratoriju, poleg tega pa nekaj ur namenijo tudi t. i. kulturni komponenti tečaja, tj. spoznavanju Slovenije - njenih naravnih in kulturnih znamenitosti.

	Skupno št. ur	Št. ur v učilnici	Št. ur konverzacije	Kulturna komponenta
Zavod ŠOLT	60	48	/	8 do 10 ur je namenjenih obisku muzeja, tržnice, Ljubljanskega gradu, Živalskega vrta Ljubljana, gledališča, spoznavni zabavi, enodnevnemu izletu po Sloveniji (Bled, Piran, Ptuj ali Posočje)
Univerza v Mariboru	60	50	10	ogled mesta Maribora (4 ure), ogled dveh slovenskih filmov (4 ure), obisk galerije sodobne umetnosti (2 uri), ekskurzija (10 ur)
Univerza na Primorskem	60 ⁴¹	15	5	ekskurzija v Ljubljano, ekskurzija v Slovensko Istro; poleg tega še delavnice ter pogovori v učilnici
CSDTJ ⁴²	66	60	/	ogled Ljubljane, obisk Etnografskega muzeja, ogled filma Petelinji zajtrk (z angleškimi podnapisi), koncert Mateja Krajnca ter predavanje Damjane Kern o Sloveniji

Tabela 2: Aktivnosti na tečaju EILC v študijskem letu 2008/2009 (vir: Erasmus Intensive Language Courses 2008-09 - Organising Institution's Information Form; obrazce so izpolnili Zavod ŠOLT, Univerza v Mariboru ter Univerza na Primorskem).

⁴¹ Podatki v dokumentu *Erasmus Intensive Language Courses 2008-09 - Organising Institution's Information Form* se razlikujejo: v točki Language Component je namreč napisano (v nasprotju z našimi podatki, ki so za vse organizatorke prepisani iz točk Duration ter Cultural Component), da EILC tečaj obsega 80 ur, od tega 60 ur predavanj (40 ur v učilnici ter 20 ur praktične rabe), 15 ur samostojnega učenja (»self-directed learning«) ter 5 ur kulturnih delavnic.

⁴² Te podatke smo dobili na CSDTJ.

3. 2. 3 Vsebina tečajev

Namen EILC tečajev je (jezikovno) pripraviti študente na bivanje in študij v Sloveniji. To skušajo organizatorke tečajev doseči vsaka na svoj, sebi najbližji način.

Na Zavodu ŠOLT udeleženci tečaja na osnovni ravni usvojijo preprosto besedišče (samostalnike, števila), predstavljanje ter nagovarjanje ljudi, za nadaljevalno stopnjo pa v že omenjenem dokumentu (*Organising Institution's Information Form*) pravijo, da je namenjena predvsem tistim, ki so se že kdaj učili slovenščino, vendar so jo že malo pozabili oz. je že nekaj časa niso uporabljali, ter študentom, ki živijo v slovensko govorečem okolju⁴³ - o vsebini tega tečaja pa pravzaprav ne povejo nič.

Na Univerzi v Mariboru med svoje cilje zapišejo (*Erasmus Intensive Language Courses 2008-09 - Organising Institution's Information Form (University of Maribor)*, spletna stran. Pridobljeno 27. marec 2009): jezik in besedišče (slovnica, vaje, delo z besedilom) ter vsakodnevno komunikacijo. V istem dokumentu povejo tudi, da so tečajniki po začetnem tečaju opremljeni s tolikšnim znanjem slovenščine, da lahko komunicirajo o vsakdanjih stvareh ter da lahko zaživijo v Sloveniji, vključujoč študij na univerzi.⁴⁴ Pri pouku študenti večinoma delajo v skupinah ali parih ter individualno, nekaj pa je tudi predavanj.

Na Univerzi na Primorskem dajejo prednost komunikacijskemu pristopu, osredotočajo pa se na spoznavanje jezika preko ustne in pisne interakcije, prav tako pa znanje poglobljajo s poslušanjem in branjem ter pisanjem besedil v slovenščini (kar vključuje tudi vaje z izgovorjavo ter slovnične vaje). Vsak študent naj bi dobil tudi učbenik ter dodatne vaje.

Na Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik pouk slovenščine poteka v učilnici, v fonolaboratoriju ter v računalniški učilnici. Tečajniki na začetni stopnji pri učenju uporabljajo učbenik *A, B, C ... 1, 2, 3, gremo*, »v ospredju je učenje

---

⁴³ Kar je pravzaprav nesmiselno, saj vsi izmenjavni študenti v času obiskovanja tečaja že živijo v slovensko govorečem okolju.

⁴⁴ Kar je, kot bodo pokazali rezultati anket, ki smo jih izvedli med EILC tečajniki, precej ambiciozna in nerealna ocena.

sporazumevalnih vzorc[ev] (pozdravljanje, predstavljanje, naročanje itd.), ki jih lahko takoj uporabijo v predvidljivih sporazumevalnih okoliščinah» (Zemljarič Miklavčič 2006:39), cilj pa je tudi navaditi tečajnike na samostojno branje (s pomočjo slovarjev) poljudnih in strokovnih besedil z njihovega študijskega področja. Na nadaljevalni stopnji pa je v uporabi učbenik *5 slovenščino nimam težav*, pri študentih pa želijo doseči »*jezikovno zmožnost, ki presega zgolj sporazumevalno zmožnost*« (Zemljarič Miklavčič 2006:39), poleg tega pa si lektorji prizadevajo tudi, da bi te tečajnike usposobili za sprejemanje in tvorjenje strokovnega besedila. Poleg omenjenih učbenikov pa na teh tečajih kot dopolnilo uporabljajo tudi priročnik za tuje študente v Sloveniji *Jps!* - v vseh skupinah tako v svoj program vključijo tudi t. i. akademske vsebine. V fonolaboratoriju uporabljajo interno gradivo, ki vsebuje npr. vaje za izgovor težjih soglasnikov, določenih besed, vaje za ponovitev števil, osnovnih predstavitvenih vzorcev, poslušanje in tvorjenje dialogov ipd. V računalniški učilnici pa študenti s pomočjo elektronskih in klasičnih slovarjev prevajajo različna besedila (nabor aktualnih besedil naredijo lektorji) iz slovenščine v svoj materni jezik.⁴⁵

Organizatorji tečajev se pri pouku poslužujejo različnih metod poučevanja, pri tem pa uporabljajo tudi različne učne pripomočke: avdio in video posnetke, slovarje, računalniško oz. programsko opremo, izročke, prosojnice, časopise, slikovno gradivo, ipd.

Za uspešno opravljen tečaj morajo udeleženci izpolnjevati različne pogoje. Na Zavodu ŠOLT morajo biti na tečaju prisotni vsaj 80 % ur, doseči vsaj 60% uspeh na končnem pisnem izpitu ter tekom tečaja imeti ustno predstavitev ene izmed slovenskih karakteristik. Na Univerzi v Mariboru zahtev niso postavili tako natančno, od udeleženca pričakujejo sodelovanje pri tečaju ter uspešno opravljen pisni in ustni izpit. Na Univerzi na Primorskem od udeležencev pričakujejo, da bodo tekom tečaja pisno in ustno predstavili izbrano temo ter na koncu opravili tudi pisni in ustni izpit. Za uspešno opravljen tečaj študenti dobijo 3 ECST kreditne točke ter potrdilo o udeležbi. Na Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik pa morajo

---

⁴⁵ Rezultat tega prevajanja je zbornik prevodov strokovnih, publicističnih in umetnostnih besedil, ki ga udeleženci prejmejo ob zaključku tečaja.

udeleženci za uspešno opravljen tečaj izpolnjevati naslednje pogoje: na tečaju morajo biti prisotni vsaj v 87,5 %, napisati kratek prevod iz slovenščine v materni jezik, doseči vsaj 60% uspeh na pisnem izpitu ter opraviti tudi ustni izpit - če udeleženec doseže vse pogoje, dobi 3 ECST kreditne točke.

4 RAZISKAVA

4. 1 ANKETA

Za raziskovalno metodo diplomskega dela smo izbrali anketno metodo, saj smo tako najlažje prišli do največ podatkov. Omenili smo že, da podatkov o tem, koliko izmenjavnih študentov se (če sploh se) jezikovnih tečajev slovenščine udeleži v lastni organizaciji, žal ni. Tako so našo populacijo predstavljali le udeleženci tečajev EILC (na univerzah v Ljubljani, Mariboru ter Kopru) ter udeleženci Erasmus tečaja na CSDTJ, in sicer tečajniki v zimskem in poletnem semestru letošnjega študijskega leta (september 2008 in februar 2009).

Anketo, ki je vsebovala 13 vprašanj s podvprašanji tako zaprtega kot polodprtega tipa, smo sestavili v slovenskem in angleškem jeziku, pri čemer so se anketiranci⁴⁶ lahko odločili, v katerem jeziku jo želijo izpolniti. Da bi dobili čim večji vzorec, smo jo skupaj z navodili za reševanje poslali koordinatorskem EILC tečajev (Zavod ŠOLT, Univerza v Mariboru in Univerza na Primorskem) in Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik ter jih prosili, če jo lahko pošljejo udeležencem tečajev v že omenjenih terminih (anketo so večinoma prejeli prb. 1 do 2 meseca po končanem tečaju). Vrnjenih smo dobili 34 anket (celotno populacijo je predstavljalo 199 študentov,⁴⁷ ki so se udeležili EILC, ter 30 študentov, ki so se

---

⁴⁶ Anketo so reševale tako študentke kot študenti. Moška oblika samostalnika v nadaljevanju velja za oba spola.

⁴⁷ Ta številka ni dokončna, ampak zgolj dobra ocena, saj končnih poročil institucij, ki so izvajale EILC, na CMEPIUS-u še niso v celoti pregledali, zato lahko pride tudi do manjših odstopanj.

udeležili Erasmus tečaja na CSDTJ), od tega 30 z Univerze v Ljubljani (20 z Zavoda ŠOLT in 10 s CSDTJ) ter 4 z Univerze v Mariboru.⁴⁸ 5 anketirancev je anketo rešilo v slovenščini (4 Čehi in 1 Poljakinja), ostali v angleščini. Zavedamo se, da je naš vzorec zaradi nizke odzivnosti relativno majhen in morda tudi ne reprezentativen, vendarle pa rezultati lahko podajo vsaj nekakšen oris stanja rabe slovenščine znotraj te specifične skupine govorcev.

Z anketo med tujimi študenti smo želeli odgovoriti na naslednja raziskovalna vprašanja:

- Ali (in kako) znanje drugih tujih jezikov vpliva na znanje slovenščine s podvprašanjem: ali se govorci slovanskih jezikov kot J1 hitreje naučijo slovenščine kot govorci neslovanskih jezikov?
- Kakšno je bilo znanje slovenščine pri anketirancih pred njihovim prihodom v Slovenijo ter kaj je vplivalo na to, da so se vpisali na EILC?
- Kakšno je stanje rabe slovenščine pri tej specifični skupini v vsakdanjem življenju? S podvprašanjema:
  - V katerem jeziku najpogosteje komunicirajo v času bivanja v Sloveniji?
  - Kako se na njihova besedila v slovenščini odzivajo govorci slovenščine kot prvega jezika?
- Če in s kakšnim namenom nameravajo ti študenti slovenščino uporabljati v prihodnosti ter kaj na to vpliva?
- Kako so se posamezne fakultete na področju jezika prilagodile tujim študentom?

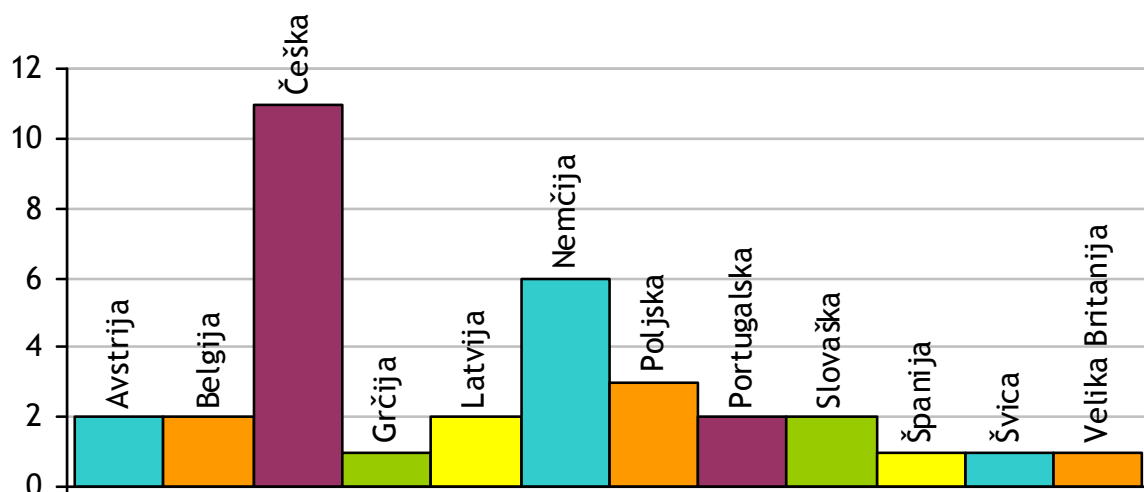
⁴⁸ Sodelovanje z Univerzo na Primorskem se je kljub mnogim dogovarjanjem in obljubam z njihove strani izkazalo za neuspešno.

4.1 REZULTATI ANKETE

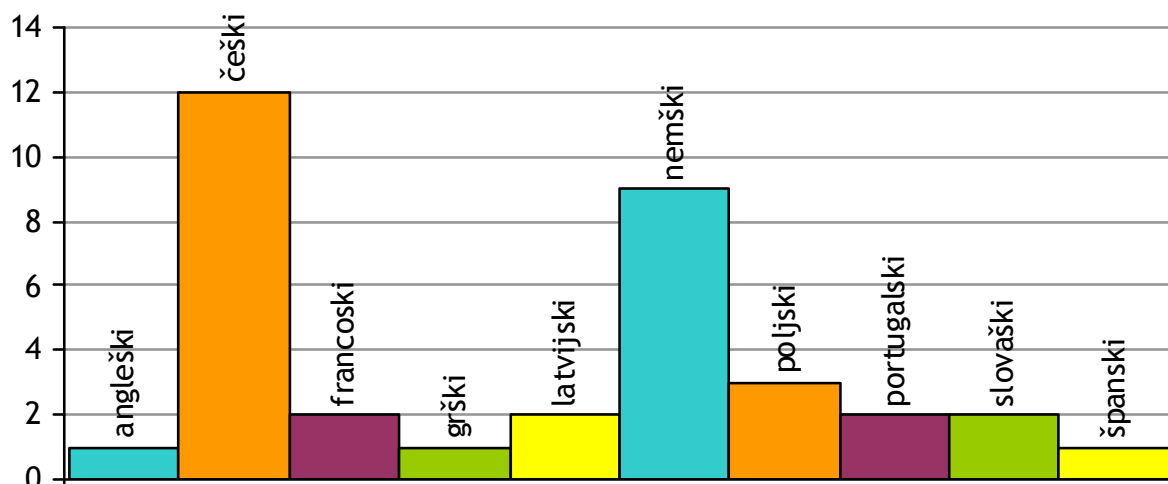
4. 1. 1 Demografski podatki

Na anketo je odgovorilo 24 študentk in 10 študentov, v odstotkih 70,59 % žensk in 29,41 % moških. Povprečna starost anketirancev je bila 23,38 let, pri čemer sta bili spodnja in zgornja meja 20 in 30 let, večina (12 anketirancev) pa je bila stara 24 let.

Anketirance smo povprašali tudi o tem, iz katere države prihajajo, ter o njihovem prvem jeziku.

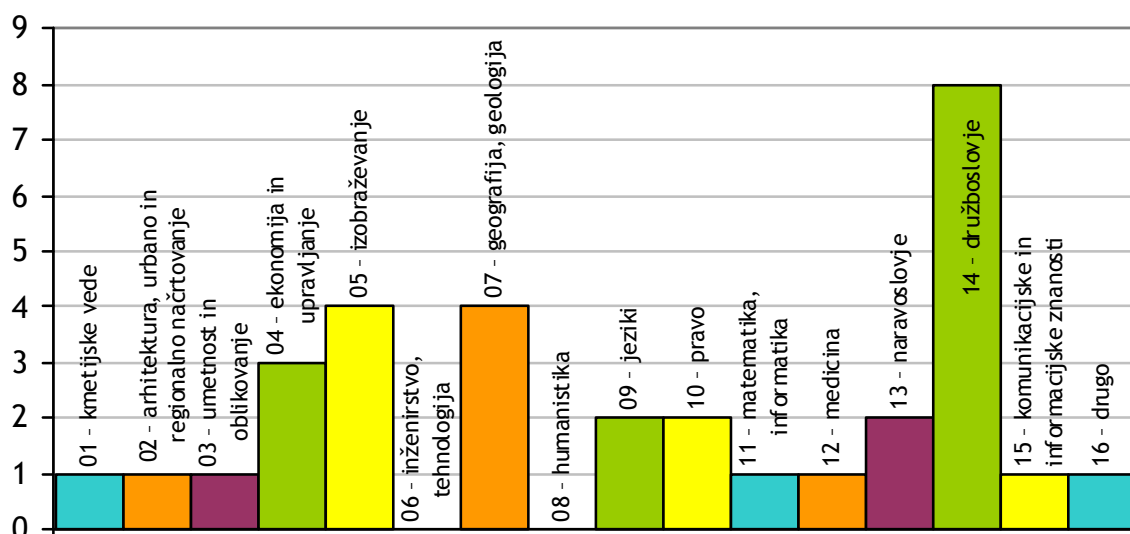

Slika 7: Država, iz katere prihaja anketiranec.

Slika 8: Materni jezik anketiranca.

Anketirance smo razdelili tudi v skupine glede na področje študija (po veljavnih EU področjih študija⁴⁹):

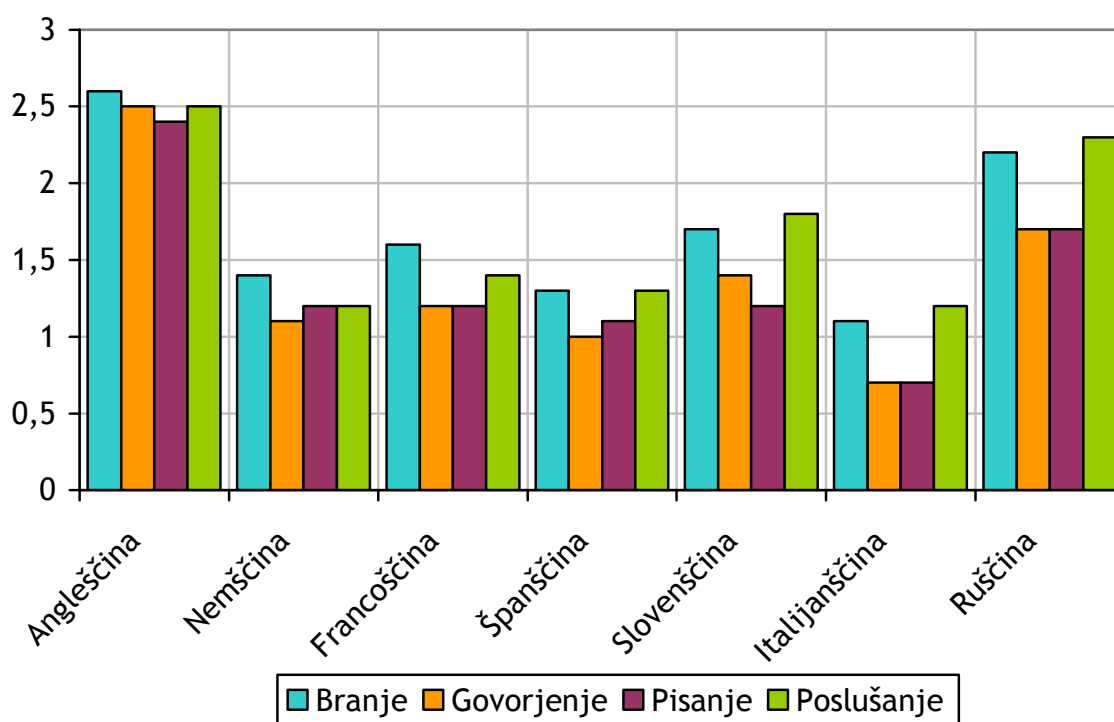
Slika 9: Anketiranci glede na področje študija.

⁴⁹ Morda je na tem mestu treba poudariti, da se klasifikacija področij študija, ki jih je izdelala Evropska unija, nekoliko razlikuje od porazdelitve posameznih študijskih programov po fakultetah v Sloveniji. Tako študij psihologije, antropologije, mednarodnih odnosov, politologije ipd. vsi spadajo v skupino 14 - družboslovje, novinarstvo in odnosi z javnostmi v 15 - komunikacijske in informacijske znanosti ipd. Kodo področja študija mora vsak Erasmus študent vpisati tudi v prijavnne obrazce.

Anketirance smo prosili tudi, če lahko ocenijo svoje znanje tujih jezikov⁵⁰ po sporazumevalnih dejavnostih (branje, govorjenje, pisanje in poslušanje). Ocena 0 je pomenila, da jezika sploh ne znajo oz. da določene sporazumevalne dejavnosti sploh ne obvladajo, ocena 1, da zelo slabo, 2 srednje dobro ter 3 zelo dobro. Največ anketirancev zna angleško (100 %), nekoliko manj pa nemško (53 %), francosko (50 %), špansko (44 %), italijansko (26 %) in rusko (18 %).

Zanimivo je, da je slovenščino kot tuji jezik pod rubriko razno navedlo le 13 anketirancev (čeprav so odgovori tistih, ki se za slovenščino pri tem vprašanju niso odločili, jasno kazali na to, da slovensko, seveda do določene mere, znajo). Večina teh (69,2 %) je prihajala iz slovanskih držav (46 % Čehov, 15 % Poljakov in 8 % Slovakov), ostali pa iz Nemčije (15 %), Avstrije (8 %) in Portugalske (8 %).

Ostale jezike je govoril le po en anketiranec: arabščina, bolgarščina, češčina, danščina, nizozemščina, norveščina, poljščina, slovaščina, srbščina.

Slika 10: Povprečna samoocena znanja tujih jezikov po sporazumevalnih dejavnostih.

⁵⁰ Anketirance, katerih navedeni jezik je njihov materni jezik, smo seveda izvzeli.

Če na znanje tujih jezikov med anketiranci pogledamo še z drugega zornega kota, ugotovimo, da največ anketirancev (31 %) zna kar 3 tuje jezike.⁵¹ Sledijo tisti, ki znajo 2 tuja jezika (27 %), 4 tuje jezike (24 %). Delež tistih, ki znajo ali 1 ali 5 tujih jezikov, je enak (9 %).

4. 1. 2 Pred prihodom v Slovenijo

Pred prihodom v Slovenijo največ študentov (43 %) ni imelo nikakršnega stika s slovenščino. 21 % jih je znalo nekaj besed, kar 13 % študentov pa je pred prihodom že obiskovalo tečaj slovenščine. 18 % tečajnikov je informacije o slovenščini iskalo preko spleta. 5 % anketirancev se je odločilo za rubriko drugo (en študent se je s slovenščino srečal tudi preko filma, en študent pa je zapisal, da slovenščino študira⁵²).

Večini anketirancev (71 %) znanje slovenščine ni predstavljalo enega izmed razlogov, zakaj so se odločili za študij v Sloveniji. Je bilo pa znanje slovenščine pomemben dejavnik 29 % anketirancem - polovica teh je prihajala iz slovanskih držav.

Zakaj pa so se anketiranci udeležili intenzivnega tečaja? Največ se jih je tečaja udeležilo z namenom, da bi lahko lažje komunicirali v slovenskem okolju (32 %), drugi najpogostejši odgovor pa je bil zanimanje za slovenščino (29 %). 21 % anketirancev se je tečaja udeležilo tudi zato, da bi lažje sledili predavanjem, 15 % pa zato, ker so jim tako priporočali drugi. 1 anketiranec je razlog navedel pod

---

⁵¹ Za pogoj, da anketiranec jezik zna, smo (zgolj zaradi poenostavitve) določili oceno znanja jezika vsaj 1 pri vsaki sporazumevalni dejavnosti (npr. anketiranec, ki je svoje znanje italijanščine ocenil z 1 - zelo slabo pri branju in poslušanju ter z 0 - nič pri pisanju in govorjenju, po našem kriteriju ne zna italijansko).

⁵² Podatki iz ankete kažejo, da gre za angleškega študenta, ki pri nas študira na Oddelku za prevajalstvo - po vsej verjetnosti pa na matični univerzi študira tudi slovenščino (vendar najbrž ne kot glavni predmet - dokument EILC General Information namreč pravi, da študenti, katerih glavni predmet študija na domači univerzi je jezik države gostiteljice, običajno niso upravičeni do udeležbe na EILC).

kategorijo drugo (da bi se naučil nekaj besed po slovensko, spoštovanje slovenščine, da bi srečal nove Erasmus študente).

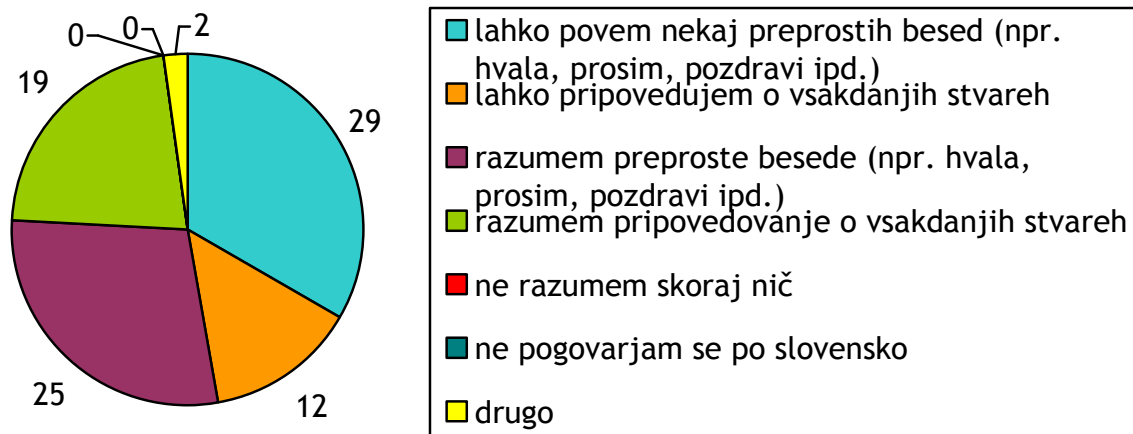
4. 1. 3 Raba slovenščine v vsakdanjem življenju

Preden razkrijemo, kako se naši anketiranci znajdejo v slovenščini, naj povemo še, da anketiranci v času svojega bivanja v Sloveniji najpogosteje komunicirajo v angleščini (72 %), le 5 % pa v slovenščini. Ostali so označili kategorijo drugo in našli češčino (12 %), nemščino (7 %) in poljščino (2 %). Ena anketiranka je pod to kategorijo (humorno) napisala tudi, da se sporazumeva z govorico telesa.

Od anketirancev smo želeli izvedeti tudi, kako poteka njihova komunikacija v vsakdanjem življenju - v katerem jeziku sicer najpogosteje komunicirajo ter kako ocenjujejo svoje znanje slovenščine glede na posamezno sporazumevalno dejavnost. Naj na tem mestu povemo še, da je večina anketirancev (91 %) obiskovala začetni tečaj slovenščine, 6 % anketirancev pa nadaljevalni tečaj. En anketiranec (3 %) je pri tem vprašanju označil obe možnosti, tako začetni kot nadaljevalni tečaj - v tem primeru je tako skoraj gotovo prišlo do napake.

Prvo vprašanje je anketirance spraševalo, kako se odraža njihovo znanje slovenščine, ko se pogovarjajo (možnih je bilo več odgovorov):

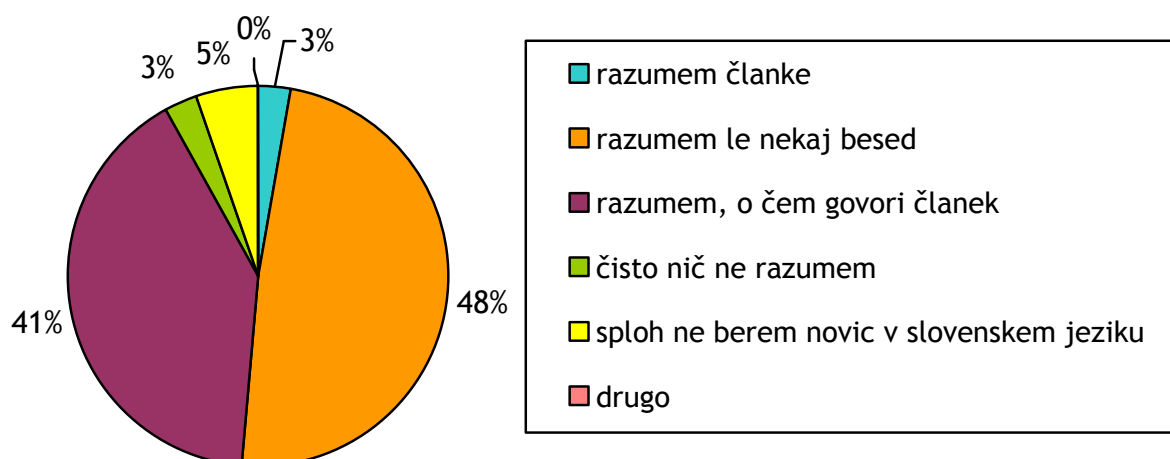

Slika 11: Ko se pogovarjam, ...

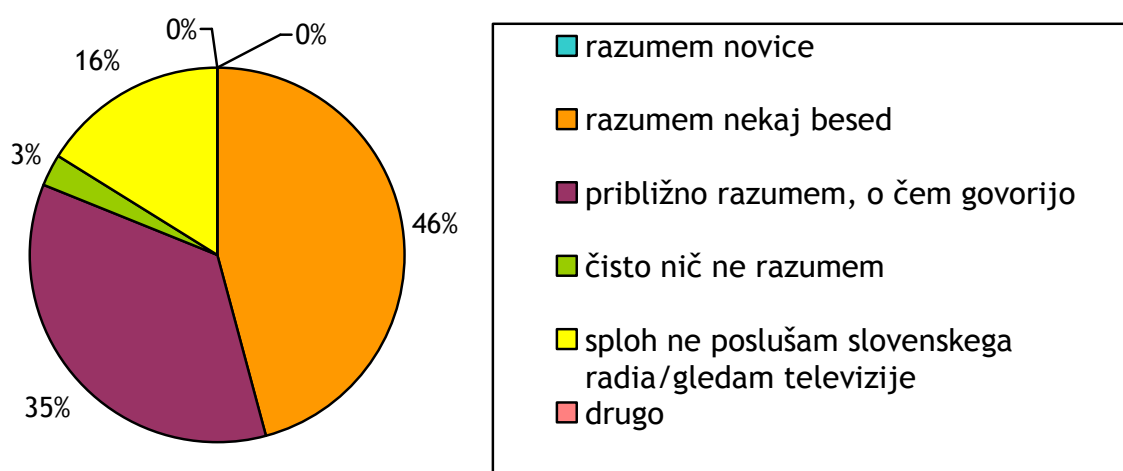
Pod kategorijo drugo so anketiranci napisali povedali še, da v vsakdanjem govoru razumejo le številke (1 anketiranec) ter da včasih lahko tvorijo tudi poved, ki je več kot zgolj »Zdravo.« (1 anketiranec).

Ko (in če) anketiranci berejo besedila v slovenščini (npr. v časopisih, revijah, na spletu ipd.), v le-teh večinoma razumejo le nekaj besed (48 %). Kar 41 % anketirancev razume, o čem članek govori (75 % teh je govorcev slovanskih jezikov).

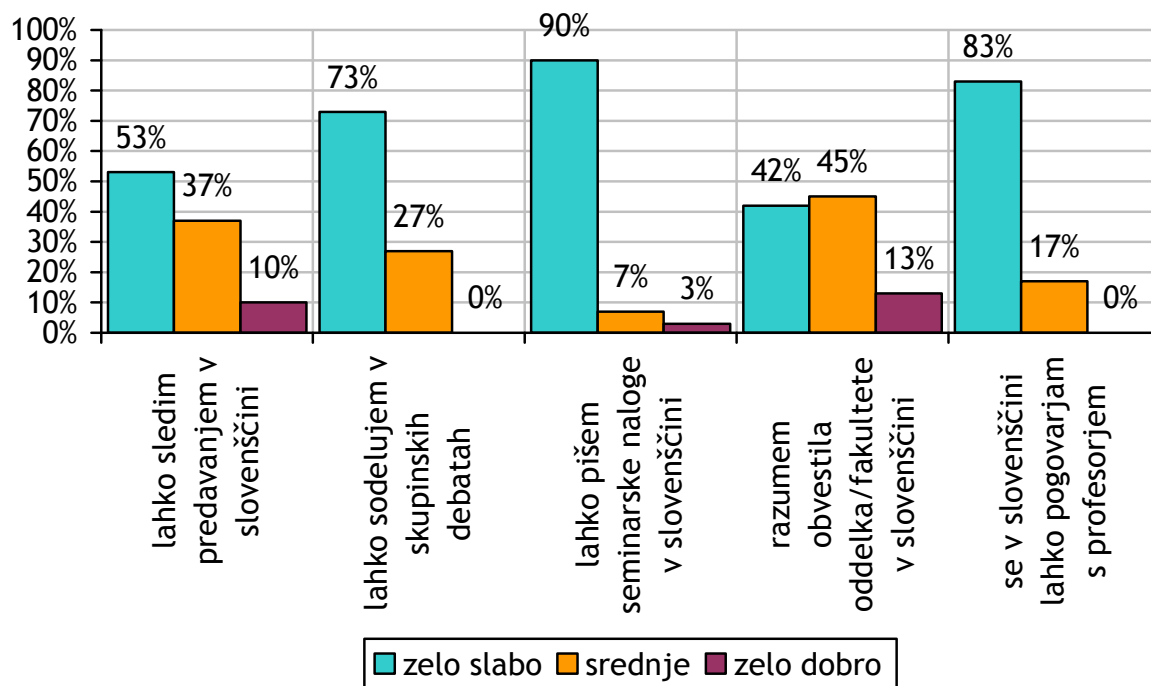
Slika 12: Ko berem v slovenščini, ...

Tretje podvprašanje je anketirance spraševalo o njihovem znanju slovenščine, ko poslušajo slovenski radio ter gledajo slovenske televizijske programe. Tudi za to aktivnost največ anketirancev trdi, da razumejo le nekaj besed (46 %), sledijo pa tisti, ki približno razumejo, o čem je govora (35 %). Velik je tudi delež študentov, ki sploh ne poslušajo slovenskega radia oz. gledajo slovenske televizije.

Slika 13: Ko poslušam slovenski radio, gledam slovenski televizijski program, ...

Kako pa je s sporazumevanjem v slovenščini, ko so anketiranci na fakulteti? Kot lahko vidimo iz spodnjega grafikona, večina (kar 68 % anketirancev), svojo sposobnost komunikacije v slovenščini označuje za zelo slabo, le 6 % pa za zelo dobro.

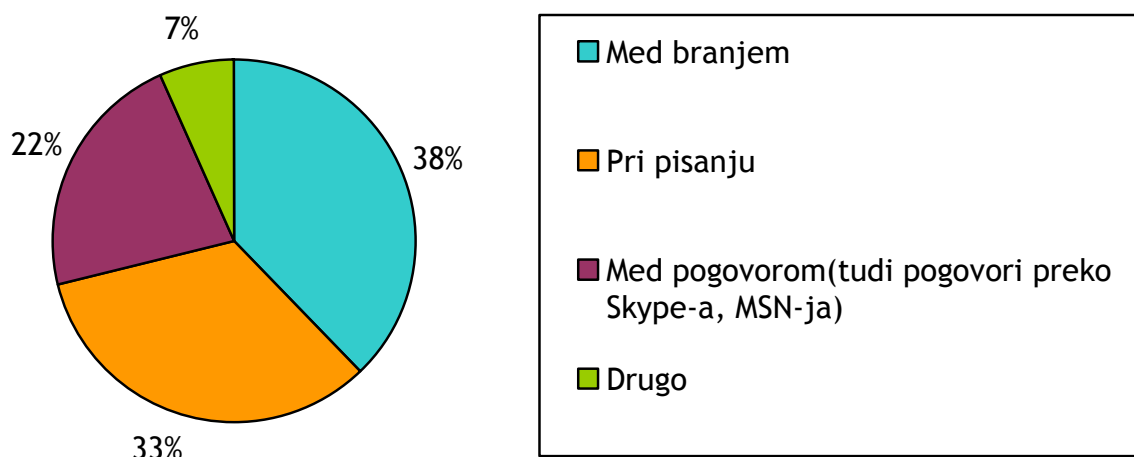

Slika 14: Raba slovenščine na akademskem področju. Na fakulteti ...

Z anketo smo želeli izvedeti tudi, ali anketiranci imajo oz. uporabljajo slovar. Od tistih, ki so odgovorili pritrdilno (68 %),⁵³ smo želeli izvedeti, kakšen slovar imajo (večina jih ima slovar slovenščine in maternega jezika,⁵⁴ npr. Čehi imajo večinoma slovar avtorice R. Škerlj, nemško govoreči pa Langenscheidtov ali Debenjakov slovar, kar nekaj vprašanih pa uporablja tudi elektronski slovar - ASP32 ali pa spletne slovarje ipd.) in v katerih situacijah ga uporabljajo.

⁵³ Sem smo vključili tudi dva anketiranca, ki sta sicer odgovorila nikalno, vendar pa sta kasneje napisala, da uporabljata spletni slovar.

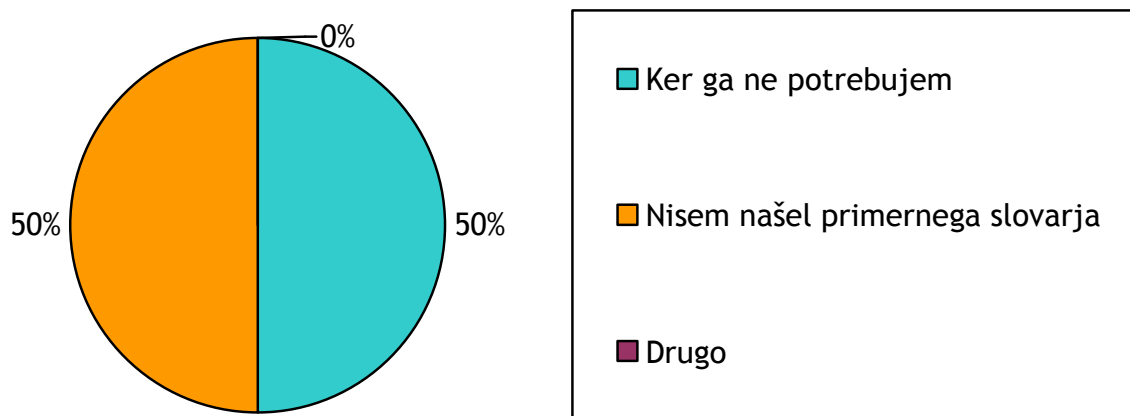
⁵⁴ Na tem mestu je treba povedati, da so na to vprašanje anketiranci odgovarjali sami, zato so tudi odgovori zelo različno formulirani - tako npr. v precej primerih ne moremo vedeti, ali imajo npr. slovensko-češki ali češko-slovenski slovar ali morda celo oba.

Slika 15: Situacije, v katerih anketiranci uporabljajo slovar.

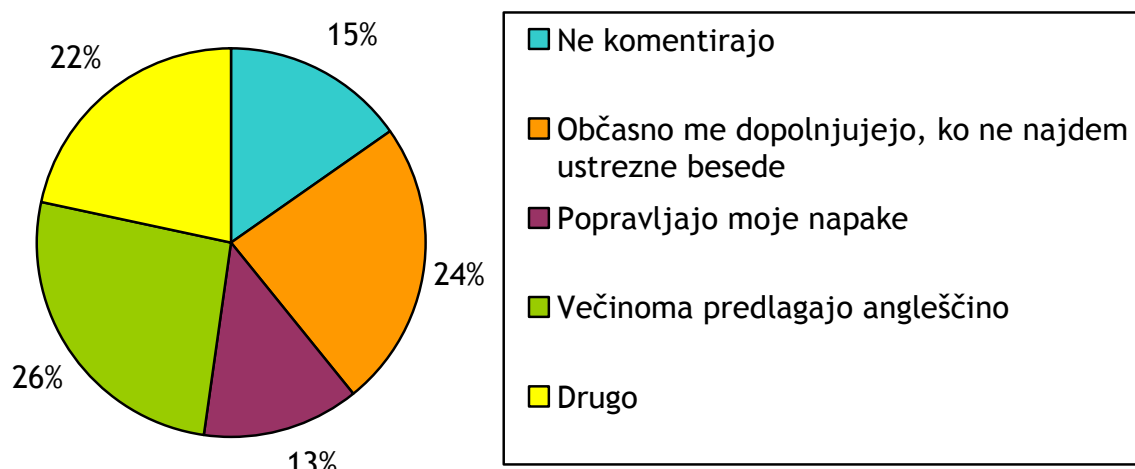
Pod kategorijo drugo so anketiranci napisali, da slovar uporabljajo pri predavanju ter prevajanju menija (ni jasno, kakšnega menija) ter da pogosteje uporabljajo slovar materni jezik-angleščina.

Tiste, ki slovarja nimajo (32 %), pa smo vprašali, zakaj ga nimajo. Njihovi odgovori so bili takšni:

Slika 16: Vzroki za to, da anketiranci nimajo oz. ne uporabljajo slovarja.

Zanimalo nas je tudi, kako se govorci slovenščine kot prvega jezika večinoma odzivajo na besedila naših anketirancev v slovenščini.

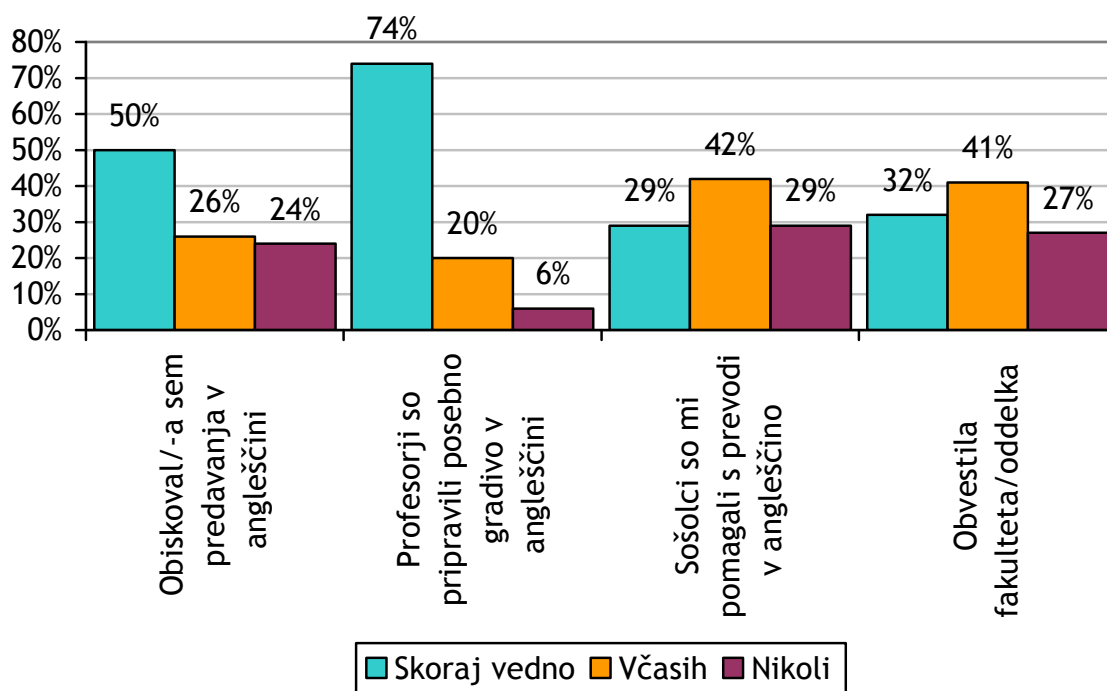
Slika 17: Odziv govorcev slovenščine kot prvega jezika na besedila anketirancev v slovenščini.

Kot lahko vidimo iz zgornjega grafikona, je delež tistih, ki večinoma predlagajo angleščino (26 %), ter tistih, ki včasih dopolnijo sogovorca, ko ne najde ustrezne besede (24 %) zelo podoben. Zanimivi pa so bili tudi odgovori pod kategorijo drugo - naj jih nekaj navedemo (večinoma so vsi poudarjali prijaznost in naklonjenost):

- »Všeč jim je in mislim, da se jim zdi smešno.«
- »Smejijo se in rečejo: "Dobro", "Good".«
- »Spodbujajo me, da govorim slovensko.«
- »Všeč jim je, vendar me navadno ne popravljajo; vsi ne ugotovijo, da nisem Slovenec, nekateri gotovo mislijo, da nisem čisto pri pravi.«

4. 1. 4 Jezikovno stanje na fakultetah

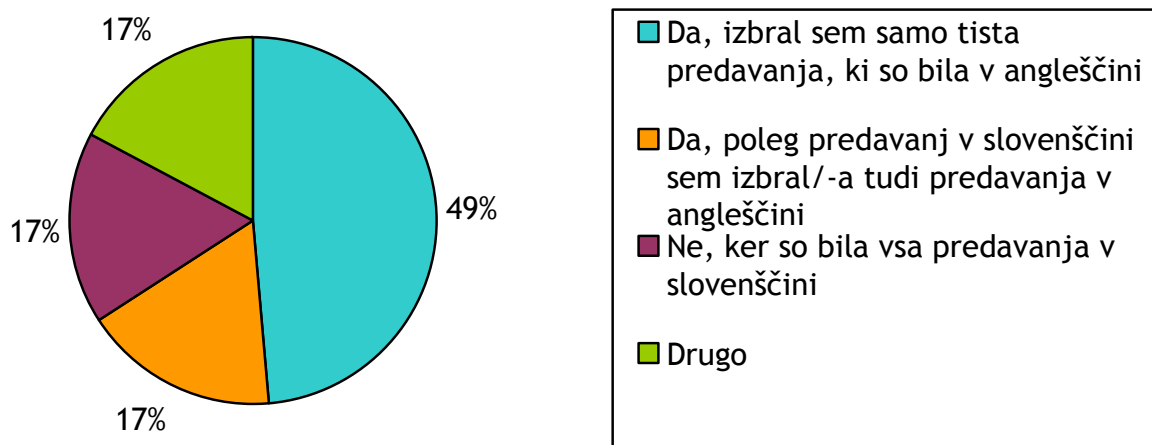
Od anketirancev smo želeli izvedeti, kako pogosto so jim na fakulteti omogočili dostop do snovi oz. podatkov tudi v drugih jezikih (večinoma je to seveda angleščina). Rezultati so bili takšni:

Slika 18: Dostop do podatkov oz. informacij v tujem jeziku na slovenskih fakultetah.

Če na jezikovno situacijo na fakultetah pogledamo še z drugega zornega kota, ugotovimo, da je povprečju 46 % aktivnosti skoraj vedno dosegljivih tudi v tujem jeziku, 33 % aktivnosti le včasih, 21 % pa nikoli, se pravi, da so le v slovenščini.

Ali je na to, katera predavanja so si anketiranci izbrali za študij v Sloveniji, vplival tudi jezik predavanj? Večinoma da:

Slika 19: Vpliv jezika poučevanja na izbiro predavanj.

Pod kategorijo drugo so anketiranci odgovarjali takole (nekaj odgovorov):⁵⁵

- »Ne, ker so bila vsa predavanja v angleščini.«
- »Ni nam bilo dovoljeno, da bi obiskovali predavanja v slovenščini, in ni se mi zdelo posebej privlačno, da imamo zgolj predavanja v angleščini - želela sem se spoznati s kulturo in eden izmed najpomembnejših načinov, da prideš v pristen stik z njo, je preko jezika. Seveda pa je bilo priročno imeti predavanja v angleščini, brez tega bi težko študiral.«
- »Da, imela sem nekaj predavanj v češčini, nekaj v slovaščini, nekaj pa tudi v slovenščini.«
- »Ne, vsa predavanja sem imela v slovenščini, vendar pa je bila praksa (v bolnišnici) v angleščini.«
- »Da, izbrala sem le predavanja v slovenščini!«

⁵⁵ Anketiranci so odgovarjali v angleškem jeziku. Vsi njihovi odgovori so prevodi avtorice diplomskega dela.

4. 1. 4 Prihodnost

Študente smo vprašali tudi, če se želijo v prihodnosti pogosteje sporazumevati v slovenščini kot doslej in zakaj. 83 % jih je odgovorilo pritrdilno, 17 % pa si tega ne želi. Ker je bilo zaželeno, da svoj odgovor utemeljijo, navedimo nekaj najbolj značilnih odgovorov. Takole so svojo odločitev utemeljevali tisti, ki so odgovorili pritrdilno:

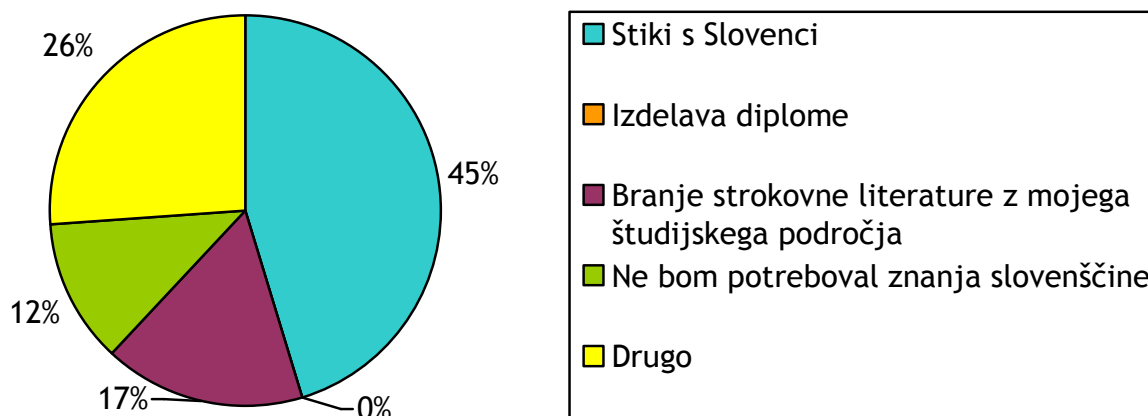
- »Poznam slovensko družino, s katero si res želim komunicirati v njihovem jeziku.«
- »Mislim, da je dobro govoriti jezik države, v kateri živiš - angleščina ni vse in včasih res ne moreš izraziti točno tistega, kar želiš.«
- »Zaradi moje cimre in cimra! Življenje v Ljubljani in tako dalje ...«
- »Ker se tako lahko naučiš še bolje govoriti slovensko!«
- »Všeč mi je, kako slovenščina zveni!«
- »Hočem brati knjige v slovenščini!«
- »S tem pokažem tudi spoštovanje do kulture, v kateri trenutno živim.«
- »Seveda si želim komunicirati v slovenščini, vendar bi to delovalo le, če bi bile moje sposobnosti dovolj dobre, kar pa se lahko zgodi šele po nekaj mesecih učenja, kajne? Sicer se mi pa zdi nekaj najbolj naravnega, da človek govori jezik države, v kateri živi.«
- »Je slovanski jezik in moram ga primerjati z ostalimi slovanskimi jeziki.«

V slovenščini pa se študentje nimajo namena pogosteje sporazumevati, ker:

- »Vse je lažje v angleščini in skoraj vsi jo znajo.«
- »Ne potrebujem je.«
- »Jezik je pretežak.«
- »Nisem bila zmožna na pravi način artikulirati tistega, kar sem želela: raje uporabljam angleščino, čeprav pa slovensko razumem, recimo da v 75 %.«

Anketiranci sicer menijo, da bodo znanje slovenščine v prihodnosti najpogosteje potrebovali v naslednjih situacijah:

Slika 20: Situacije, v katerih anketiranci pričakujejo, da bodo najpogosteje potrebovali znanje slovenščine.

Kot lahko vidimo iz zgornjega grafikona, največ študentov pričakuje, da bodo slovenščino potrebovali za ohranjanje stikov s Slovenci, na drugi strani pa nihče izmed anketiranih ne namerava uporabljati slovenščine pri pisanju diplomskega dela (kar je po vsej verjetnosti posledica dejstva, da za tovrstno pisanje anketiranci jezikovno še niso dovolj dobro opremljeni). Ker je kategorijo drugo izbralo kar precejšnje število anketirancev, navedimo še nekaj tipičnih odgovorov:

- »Upam, da jo bom potrebovala v moji službi (kot prevajalka).«
- »To znanje bom lahko uporabil po celem Balkanu!«
- »Počitnice v Sloveniji.«
- »Branje literature v slovenščini.«
- »Vsakodnevno komuniciranje s strankami iz Slovenije ter avstrijskimi Slovenci.«
- »V prihodnosti - kar tako, malo za hec, ko se bom pogovarjal s Slovenci in Erasmus študenti.«
- »V času študija, ko bom primerjala razvoj stare cerkvene slovanščine.«

Kako pa je z nadaljevanjem učenja slovenščine - ali se anketiranci nameravajo še naprej učiti slovensko in zakaj? 66 % študentov je na to vprašanje odgovorilo pritrdilno, 34 % pa te namere nima. Med razlogi, zakaj anketiranci v prihodnosti nameravajo izboljšati svoje znanje slovenščine, so napisali (navajamo nekaj najbolj pogostih in zanimivih odgovorov):

- »Rada bi se naučila jezika do te stopnje, da bi lahko z lahkoto komunicirala z ljudmi, jezik me zanima in to znanje bo imelo gotovo dober vpliv na mojo kariero.«
- »Želim si nadaljevati z učenjem, vendar sem zelo lena oseba in se jezikov težko učim ...«
- »Ker sem že dobila ponudbo za službo za nemško in slovensko govoreče.«
- »Ker sem s tem že začel in mi še vedno ne gre na živce.«
- »Če se odločim, da bom ostala v Sloveniji.«
- »Ker mi je jezik všeč.«
- »Več jezikov znaš, bolje je!«
- »Moram, ker študiram v slovenščini!«

Anketiranci, ki se slovenščine ne nameravajo več učiti, pa so zapisali:

- »Ni nujno.«
- »Ni nobene potrebe po tem.«
- »Nimam dovolj časa.«
- »Le v primeru, če bom to znanje potreboval za službo.«

4.2 ANALIZA REZULTATOV

4. 2. 1 Vpliv znanja tujih jezikov na znanje slovenščine

Z dobljenimi rezultati smo želeli potrditi splošno veljavne domneve, da znanje tujih jezikov pozitivno vpliva na učenje novih tujih jezikov, povedano drugače: več jezikov znamo, hitreje in bolj učinkovito se učimo in želimo učiti (še kakšnih) novih. Domnevo lahko potrdijo naslednji rezultati: študenti, ki znajo en ali dva tuja jezika (36 %), svoje znanje slovenščine ocenjujejo kot zelo slabo (nekateri izmed njih si niti ne prizadevajo, da bi to znanje izboljšali), poleg tega pa pri prvem vprašanju ankete slovenščine (razen enega anketiranca) niso napisali kot tujega jezika, ki ga znajo. Drugače pa je pri anketiranih, ki znajo tri ali več tujih jezikov, in sicer ti svoje znanje slovenščine ocenjujejo že boljše, predvsem je iz rezultatov vidno, da imajo ti študenti, v nasprotju s tistimi, ki znajo enega ali dva tuja jezika (64 %), manj težav z razumevanjem besedil v slovenščini, prav tako tudi s pripovedovanjem o vsakdanjih stvareh. Poleg tega so ti anketiranci slovenščino pogostejše uvrstili v tabelo tujih jezikov, ki jih znajo.

Kot smo že povedali, na Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik znotraj enega tečaja vedno sestavijo tudi skupino, v kateri so samo govorci slovanskih jezikov - po izkušnjah njihovih lektorjev je razumevanje slovenščine pri teh tečajnikih vedno bistveno boljše, na kar nedvomno vpliva sorodnost jezikov. Tako smo želeli preveriti tudi, ali se znanje slovenščine pri teh anketiranih (49 % anketirancev je govorcev slovanskih jezikov) razlikuje od znanja slovenščine pri ostalih študentih. Rezultati so pokazali, da je raven znanja slovenščine pri tej skupini govorcev skoraj po pravilu višja (na to kaže tudi podatek, da je 5 študentov anketo reševalo v slovenščini), saj večinoma vsi razumejo sporočilo besedila, nekateri pa lahko takšna besedila tvorijo tudi sami. Lahko bi rekli tudi, da se pri teh študentih nekoliko kaže nekakšna slovanska zavest, saj jih je kar 53 % med tuje jezike navedlo tudi slovenščino (pri študentih, katerih materni jezik ni slovanski jezik, je bil ta delež znatno manjši, 22 %).

4. 2. 2 Znanje slovenščine pri tujih študentih pred njihovim prihodom v Slovenijo ter vpis na EILC

Kot smo že povedali, pred prihodom v Slovenijo največ študentov ni imelo nikakršnega stika s slovenščino ter jim znanje slovenščine ni predstavljalo enega izmed vzrokov, zakaj so za izmenjavo izbrali ravno Slovenijo.

Med proučevanjem odgovorov se je pokazala zanimiva (in tudi pričakovana) povezava: večina študentov (90 %), ki ji je znanje slovenščine predstavljalo enega izmed razlogov za študij v Sloveniji, je kot vzrok za udeležitev EILC med drugim navedla tudi zanimanje za slovenščino (40 % teh se je pred prihodom v Slovenijo tudi že udeležilo tečaja slovenščine) - česar pa ne moremo trditi za študente, ki so na to vprašanje odgovorili nikalno. Pa vendarle se je tudi ti zanimanje za slovenščino pokazalo kar v veliki meri (42 %) - na tako visok delež bi lahko vplivala tudi sama narava ankete (znano je, da anketiranci v vprašalniku velikokrat izberejo tisto možnost, za katero menijo, da je najbolj v skladu s splošno uveljavljenim mnenjem oz. stališčem).

4. 2. 3 Raba slovenščine med tujimi študenti v vsakdanjem življenju

Kot smo že povedali, tuji študenti v času bivanja v Sloveniji najpogosteje komunicirajo v angleščini (relativno velik je tudi delež tistih, ki komunicirajo v češčini - razlog za to je veliko število čeških študentov v Sloveniji, ki med seboj seveda komunicirajo v češčini). V slovenščini komunicira le 5 % anketirancev. Je razlog za to iskati v slabem znanju slovenščine? Morda tudi v odzivih slovenskih govorcev na besedila tujih govorcev slovenščine?

Evropska družboslovna raziskava (Malnar 2002: 83) iz leta 2002 je pokazala, da je ena izmed najbolj zaželenih lastnosti priseljencev v Sloveniji znanje jezika države, torej slovenščine (kar Slovenijo v Evropi uvršča med države s precej visoko zahtevo glede znanja jezika). To ugotovitev še dodatno potrjuje javnomnenjska

raziskava, ki so jo izvedli aprila 2002 na Inštitutu za družbene vede, natančneje na Centru za raziskovanje javnega mnenja na Fakulteti za družbene vede UL - pokazala je, »da so pričakovanja Slovencev glede tega znanja /znanja slovenščine, op. a./ precej visoka: večina vprašanih je namreč menila, da za življenje in delo v Sloveniji znanje slovenščine za potrebe vsakdanjega sporazumevanja ne zadostuje, temveč da bi se morali tujci slovenščino naučiti (torej tudi znati) do te mere, da bi se lahko pogovarjali in pisali tudi o zahtevnejših temah.« (Ferbežar in Pirih Svetina 2004: 17) Nasprotno pa med Slovenci in Slovenkami lahko naletimo tudi na začudenost - zakaj se tujci pravzaprav sploh želijo učiti in naučiti slovenščine (saj je po njihovem mnenju namreč zelo težak jezik) ter ne najdejo razloga, zakaj hočejo tujci z njimi v slovenščini tudi komunicirati.

Že omenjenih 5 % anketirancev, ki v času bivanja v Sloveniji najpogosteje komunicira v slovenščini, združuje le nekaj lastnosti: vsi so češke narodnosti, (glede na rezultate ankete) dobro znajo slovensko (poleg razumevanja vseh vrst besedil - tudi predavanj - še tvorjenje besedil o vsakdanjih stvareh), v prihodnosti pa želijo še več komunicirati v slovenščini (ne pa se tudi, zanimivo, učiti slovensko - lahko bi sklepali, da je njihovo znanje slovenščine že na takšni ravni, da se lahko zanašajo na samoučenje). Odziv govorcev slovenščine kot J1 (npr. pozitiven odnos, spodbujanje) pa tu nima posebnega vpliva.

Študenti, ki najpogosteje komunicirajo v angleščini,⁵⁶ pa so svoje znanje slovenščine ocenili takole:⁵⁷ 32 % jih v pogovoru lahko razume in pove nekaj preprostih besed (40 % teh je kot odziv na njihova besedila v slovenščini navedlo, da sogovornik predlaga rabo angleščine, prav tolikšen delež pa, da od sogovornika dobijo pozitivne kritike, npr. jih spodbujajo, se jim zdi zabavno, da govorijo slovensko ipd.).

Nadaljnjih 32 % anketirancev pa lahko tudi razume pripovedovanje o vsakdanjih stvareh, takšna besedila pa lahko tvorijo tudi sami. Vsi anketiranci v tej skupini tudi razumejo sporočilo napisanega besedila (npr. novic), 90 % pa jih

---

⁵⁶ Navajamo le podatke za 84 % anketirancev, ki najpogosteje komunicirajo v angleščini, saj smo jih glede na odgovore lahko razvrstili v tri večje skupine. Preostalih 16 % anketirancev je podajalo zelo različne odgovore, med katerimi ni bilo možno najti povezave.

⁵⁷ Pri tem naj opozorimo, da so anketiranci pri tem vprašanju lahko izbrali več odgovorov.

razume tudi, o čem govorijo novice na radiu ali televiziji. 50 % anketirancev predavanjem v slovenščini težko sledi, 60 % pa dobro ali zelo dobro razume obvestila fakultete oz. oddelka (ostali odgovori pa se med anketiranci precej razlikujejo). Natančnejša analiza je pokazala, da 70 % teh anketirancev prihaja iz ene od slovanskih držav, en anketiranec iz Velike Britanije (in študira prevajalstvo), ena anketiranka iz Nemčije (v prihodnosti želi delati kot prevajalka), ena anketiranka pa iz Avstrije (se je že pred prihodom v Slovenijo učila slovensko in je dobila ponudbo za delo v nemško-slovensko govorečem okolju) - torej gre za skupino, ki ji slovenščina vendarle ni tako zelo tuja. Kar 60 % teh anketirancev je odgovorilo, da jih njihovi sogovorniki med pogovorom dopolnjujejo, ko vidijo, da ne najdejo ustrezne besede - kar lahko kaže tudi na to, da je znanje slovenščine pri teh študentih resnično že na takšni stopnji, kot so jo označili, vendar pa komunikacija še ne poteka popolnoma tekoče (kar je seveda razumljivo).

19 % anketirancev (33 % teh predstavlja govorce slovanskih jezikov), ki najpogosteje komunicira v angleščini, je odgovorilo, da v vsakdanji komunikaciji v slovenščini lahko razumejo tako preprosto besedišče kot tudi pripovedovanje o vsakdanjih stvareh, sami pa lahko tvorijo le nekaj preprostih besed. 50 % jih približno razume, o čem govorijo pisna besedila (50 % pa razume le nekaj besed), prav tako jih polovica razume tudi sporočilo novic na radiu in televiziji. Večina ima z rabo slovenščine na fakulteti težave (težko sledijo predavanjem, ne razumejo dobro obvestil ipd.) - z izjemo že omenjenih 33 % govorcev slovanskih jezikov, ki se na fakulteti nekoliko bolje znajde (svojo jezikovno zmožnost ocenjujejo kot srednje dobro). Na besedila teh študentov se govorci slovenščine kot J1 odzivajo zelo različno, zato tu ne moremo najti povezave.

4. 2. 4 Kako so se posamezne fakultete na področju jezika prilagodile tujim študentom?

Kot smo že povedali, rabo slovenščine oz. angleščine v slovenskem visokošolskem prostoru regulirata *Zakon o visokem šolstvu* ter *Zakon o javni rabi slovenščine*, spremembe in prilagoditve teh pa mnogi drugi dokumenti. Kot je opozarjala že strokovna javnost,⁵⁸ za izvajanje predmetov oz. programov v angleškem jeziku do sedaj še ni bilo pravega posluha oz. konkretnih rešitev in je bila organizacija le-teh stvar posamezne fakultete, če ne celo posameznega oddelka ali profesorja. Jezikovno stanje na slovenskih fakultetah se lahko dobro vidi tudi iz naših rezultatov - v povprečju je bilo kar 46 % aktivnosti (predavanja, gradivo s strani profesorja, pomoč sošolcev, obvestila fakultete oz. oddelka) skoraj vedno dosegljivih tudi v tujem jeziku.

Predavanja v angleščini so tako **skoraj vedno** imeli anketiranci, ki so študirali na:

- Fakulteti za družbene vede UL,
- Ekonomski fakulteti UL,
- Pravni fakulteti UL,
- Pravni fakulteti UM,
- študentka etnologije na Filozofski fakulteti UL
- ter študentka geografije na isti fakulteti.⁵⁹

Prav vsem anketirancem (100 %) v tej skupini so profesorji pripravljali tudi gradivo v angleščini, 36 % so skoraj vedno s prevodi pomagali tudi sošolci (29 % včasih, 35 % pa nikoli - razlog za to je morda tudi, da pomoči sošolcev sploh niso potrebovali).

Pri 71 % anketirancih te skupine je jezik predavanj vplival na njihovo izbiro predmetov oz. predavanj, in sicer so se odločili le za predavanja, ki so potekala v

---

⁵⁸ Dimc, N. (2008), str. 108.

⁵⁹ Naj tu omenimo še, da so ostali (trije) študentje geografije odgovorili, da nikoli niso imeli predavanj v angleščini - iz njenega odgovora na naslednje vprašanje vidimo, da je izbrala le predavanja v angleščini, medtem ko so ostali študentje geografije odgovorili, da so bila vsa predavanja v slovenščini (in tako niti niso mogli izbirati, v katerem jeziku jih želijo).

angleščini (v veliki večini študenti Fakultete za družbene vede UL). 12 % anketirancev, ki so imeli večinoma predavanja v angleščini, je povedalo, da so poleg predavanj v slovenščini izbrali tudi tista v angleščini. 3 anketiranci pa so odgovorili pod rubriko razno, in sicer je en anketiranec odgovoril, da jezik predavanj na noben način ni vplival na njegovo izbiro predavanj, dve študentki Fakultete za družbene vede UL pa sta odgovorili, da jezik predavanj ni vplival na njuno odločitev, saj so bila vsa predavanja v angleščini oz. da »na predavanja v slovenščini sploh niso smeli hoditi«⁶⁰ (čeprav je ta študentka sicer priznala, da so ji predavanja v angleščini pravzaprav omogočila, da je sploh lahko študirala).

Da zgoraj omenjene fakultete pripravljajo tudi predavanja v angleščini, lahko preverimo tudi na njihovih spletnih straneh. Na Pravni fakulteti UL tako študentje lahko v tem študijskem letu na dodiplomskem študiju poslušajo kar 20 predavanj v angleščini, na Fakulteti za družbene vede 14, na Ekonomski fakulteti 39 (teh se lahko udeležijo tudi domači študenti) ter na Pravni fakulteti na UM 19 (ter 6 predavanj gostujočih profesorjev) v angleščini in/ali nemščini in na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo na Filozofski fakulteti UL 5.

Vsekakor lahko sklepamo, da se fakultete (oz. oddelki), ki so že več let gostiteljice tujih študentov, tem bolj prilagajajo. Hkrati pa se moramo zavedati tudi, da so to v večini primerov fakultete, ki so po številu študentov vedno največje (npr. pravo, ekonomija, družbene vede), med predavanji na njihovih predmetnikih pa je vedno moč najti podobne (če ne celo iste) tistim na tujih fakultetah - tako lahko tuji študenti dejansko opravljajo isti predmet doma ali v tujini, na domači ustanovi pa jim opravljene obveznosti seveda priznajo (kar je, vsaj po osebnih izkušnjah, na manj številčnejših programih nekoliko težje).

Občasno so imeli predavanja v angleščini študenti:

- Pedagoške fakultete UL,
- Fakultete za arhitekturo UL,

---

⁶⁰ Morda je anketiranka želela povedati, da so ji na fakulteti predlagali, naj v primeru, ko so bila ista predavanja v slovenskem in angleškem jeziku, obiskuje slednja (predavanja na slovenskih fakultetah so sicer javna in tako dostopna vsakomur).

- Biotehniške fakultete UL,
- Fakultete za računalništvo in informatiko UL,
- Medicinske fakultete UM ter
- Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo UM.

Večini (56 %) teh študentov so profesorji vedno pripravili gradivo v slovenščini, ostalim včasih. 67 % so s prevodi v angleščino vedno pomagali sošolci, ostalim pa le včasih.

Delež študentov, ki so poleg predavanj v slovenščini izbrali tudi kakšno v angleščini, ter tistih, ki so si izbrali le predavanja v angleščini, sta znotraj te skupine enaka (44 %) - pri čemer se kaže rahel paradoks: slednji so v prejšnjem vprašanju ankete odgovorili, da so imeli predavanja v angleščini le občasno! Študentka medicine pa je odgovorila, da jezik predavanj ni vplival na njeno izbiro predavanj, saj so bila vsa v slovenščini, je pa v angleščini potekala praksa v bolnišnici.

Predavanj v angleščini pa nikoli **niso** bili deležni študenti:

- geografije na Filozofski fakulteti UL,
- prevajalstva na Filozofski fakulteti UL,⁶¹
- slovanskih jezikov na Filozofski fakulteti UL,⁶²
- pedagogike na Filozofski fakulteti UL,
- študentka na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje UL ter
- študent na Fakulteti za šport UL.

V večini primerov (50 %) so tem študentom profesorji vedno pripravili gradivo v angleščini (25 % včasih, 25 % pa nikoli). 25 % so s prevodi v angleščino vedno pomagali sošolci, 38 % le občasno in preostanku nikoli. Na žalost je bila med to skupino tudi študentka, ki je vse obveznosti opravljala v slovenščini, pri čemer ji ni

---

⁶¹ Iz odgovora na naslednje vprašanje lahko vidimo, da je ta anketiranec po svoji želji izbral le predavanja v slovenščini (Anglež, ki študira prevajanje).

⁶² Študentka je imela predavanja v češčini, slovaščini in slovenščini - pravi, da je bila odločitev za predavanja odvisna od teme predavanj, ne pa od jezika, v katerem so predavanja potekala.

z angleščino pomagal prav nihče - svoje znanje slovenščine za rabo na fakulteti pa je označila kot zelo slabo.

Večina teh študentov (63 %) pri izbiri predavanj ni imela možnosti izbrati predavanja v angleščini, saj so jim bila na razpolago le v slovenščini. Študentka slovanskih jezikov je, kot smo že omenili, imela predavanja v več slovanskih jezikih, angleški študent prevajalstva pa je pod kategorijo drugo zapisal, da jezik predavanj je vplival na njegovo odločitev in je zato izbral le predavanja v slovenščini!

Očitno na to, ali bodo predavanja v tujem jeziku, tudi v praksi (in ne le v zakonskih določilih) vpliva število tujih študentov, ki le-tega obiskuje - v primeru zgoraj omenjenih fakultet je bil ta študent vedno le eden (z izjemo treh študentov geografije).

Pri analizi rezultatov se je pokazala tudi močna korelacija med jezikom predavanj in jezikom obvestil fakultete oz. oddelka: 90 % študentov, ki je skoraj vedno bralo obvestila v angleščini, je imelo tudi predavanja v angleščini, prav tako tudi 57 % študentov z občasnimi predavanji v angleščini (večinoma tisti, ki tudi predavanj niso imeli v angleščini). Večina (56 %) tistih, ki niso imeli predavanj v angleščini, tudi ni bila deležna obvestil v angleščini. Ti rezultati zopet kažejo na to, da so se nekatere fakultete oz. oddelki očitno že začeli prilagajati trendu mednarodne mobilnosti oz. želijo gostujočim študentom študij na svoji fakulteti vsaj nekoliko olajšati (s čimer posredno skrbijo tudi za svoje študente - načelo vzajemnosti mednarodnih izmenjav).

4. 2. 5 Slovenščina pri tujih študentih v prihodnosti

Kot smo že povedali, si kar 83 % anketirancev v prihodnosti želi pogosteje komunicirati v slovenščini kot doslej - večina, 56 % teh pričakuje, da bodo najpogosteje slovenščino potrebovali prav pri ohranjanju stikov s Slovenci. Želeli smo ugotoviti tudi povezavo med željo po pogostejšem komuniciranju v slovenščini

ter učenjem slovenščine v prihodnosti: 67 % namerava nadaljevati z učenjem slovenščine, v največ primerih zaradi stikov, (morebitne) zaposlitve ter zanimanja za slovenščino.

Te podatke potrjujejo tudi rezultati anket, ki so jih ob koncu vsakega EILC tečaja izvedli na CSDTJ, in sicer je mnogo študentov na zadnje vprašanje ankete Predlogi in komentarji napisalo, da bi radi nadaljevali z učenjem slovenščine. Izpostavili so predvsem to, da bi radi po opravljenem začetnem tečaju slovenščine nadaljevali z učenjem na nadaljevalni stopnji, da si tudi sicer želijo daljši tečaj (poleg tega še več ur konverzacije), po možnosti takšnega, ki bi trajal vsaj še en mesec, če ne cel semester.

Na drugi strani pa se 100 % tistih, ki si v prihodnje ne želijo pogostejše komunikacije v slovenščini, tudi ne misli več izobraževati v tej smeri (povedali so, da za to ni potrebe, ni časa ter da tega znanja ne potrebujejo). Prav tako bodo znanje slovenščine potrebovali le redko, če sploh: npr. ko bodo na počitnicah v Sloveniji.

5 ZAKLJUČEK

Na jezikovno situacijo znotraj skupine tujih govorcev v Sloveniji lahko gledamo z dveh strani, nekoliko bolj poetično bi lahko rekli z dveh bregov. Na enem so tako tisti, ki vztrajajo pri rabi slovenščine v kakršnihkoli situacijah, na drugem pa tujci, ki trenutno bivajo v Sloveniji. Vsekakor si morajo oboji prizadevati za to, da lahko s čim manj konflikti bivajo in delajo v istem okolju, zato morajo eden drugemu hoditi naproti ter si pomagati, da bi lahko čim hitreje premagali reko, ki jih ločuje, in zgradili trden most, ki jih bo povezal.

Lahko rečemo, da je država (kljub nekaterim precej konzervativnim težnjam, ki na jezikovno situacijo večinoma delujejo kontraproduktivno) z zakonodajo že naredila korak naprej proti v Sloveniji živečim tujim govorcem - z namenom olajšati jim akulturacijo namreč določa organizacijo programov slovenskega jezika, kulture,

zgodovine ipd., kar za skupino tujih študentov v Sloveniji pomeni tečaj slovenščine (prb. 60 ur), ki navadno vključuje tudi nekaj ur s kulturno-zgodovinsko vsebino. Na prvi korak države se vsako leto odzove (pre)veliko število študentov, kar pa kaže na to, da je tovrstne ponudbe vsekakor premalo (kot smo že povedali, so brezplačni tečaji slovenščine na voljo le študentom programa Erasmus, ostali študenti se morajo znajti sami - in predvsem to tudi plačati sami). Študenti si želijo večjega števila ur pouka slovenščine, opazajo, da njihovo znanje po 60 urah vsekakor ni zadostno za udejstvovanje tako v akademskem kot osebnem življenju. Torej so na vrsti zopet država, univerze ter vsi, ki bi kakorkoli pripomogli k uresničitvi naslednjih ciljev: kako poskrbeti za to, da bi ti študenti lahko nadaljevali z učenjem slovenščine, poleg tega pa poskrbeti še za tiste, ki možnosti brezplačnega učenja sploh nimajo? Rešitev tega vprašanja pravzaprav sploh ni tako težka: na univerze oz. fakultete vpeljati brezplačne tečaje slovenščine za tuje študente oz. predmet Slovenščina za tuje študente⁶³ (kot so že storili na Ekonomski fakulteti UL). Takšno prakso že vrsto let poznajo na Univerzi na Dunaju,⁶⁴ kjer je vsem tujim študentom (in ne le določenemu segmentu, npr. Erasmus študentom) omogočeno, da vsak semester (cel semester) obiskujejo predmet *Deutsch für internationale Studierende* (Nemščina za tuje študente), in sicer na vseh ravneh znanja jezika (v zadnjih dveh letih so število ur predavanj in vaj sicer zmanjšali s prejšnjih 6 ur na 2 uri tedensko). Opravljen izpit iz nemščine je študentom prinesel tudi 9 ECTS kreditnih točk (v letošnjem študijskem letu 3). Za izvajanje takšnega predmeta na univerzah bi država morala zagotoviti proračunska sredstva, vendar pa bi s tem obe strani kaj pridobili: odprla bi se nova (sicer ne številna) delovna mesta za profesorje in profesorice slovenščine (še posebej za tiste, ki so se že dodatno izobraževali za učitelje slovenščine kot drugega/tujega jezika in imajo s poučevanjem tujcev že izkušnje), študenti pa bi znanje slovenščine poglobljali cel semester in ne le dva oz. tri tedne. Vsebina tečaja bi se tako lahko še bolj prilagodila njihovim potrebam (saj bi tudi sami dobro vedeli, v katerih situacijah slovenščino zares potrebujejo) in

---

⁶³ Takšno rešitev med drugim predlaga tudi M. Kalin Golob (2007).

⁶⁴ Kot Erasmus študentka na Univerzi na Dunaju je tudi avtorica diplomske naloge obiskovala ta predmet.

sčasoma bi ti študenti lahko postali samozavestni govorci slovenščine, ki bi lahko bolje razumeli predavanja ali celo opravljali izpite v slovenščini.

Na drugi strani pa je tudi odobravanje rabe angleščine v slovenskem visokošolskem sistemu s strani države korak proti lažji komunikaciji s tujimi študenti, ki tudi sicer v času bivanja v Sloveniji najpogosteje uporabljajo angleščino (kar je seveda pričakovano - nenazadnje se človek vedno sporazumeva v tistem jeziku, ki predstavlja, matematično rečeno, največji skupni imenovalec, se pravi v jeziku, ki ga najbolje znajo vsi, ki so vključeni v pogovor). Tako je bilo vsaj na tem področju preseženo razumevanje angleščine kot agresivnega jezika (ki naj bi - kot npr. nemščina ali srbohrvaščina v preteklosti - uničil slovenščino) in doseženo razumevanje angleščine kot globalnega jezika, ki v času naglega razvoja komunikacijske in informacijske tehnologije, povezanega s številnimi migracijami, omogoča, da se informacije, ideje in znanja širijo tako rekoč povsod in to s svetlobno hitrostjo, kar je za razvoj katerekoli družbe vsekakor pomembno (več znaš, več veljaš).

Vsekakor je pomembno poudariti, da je slovenščina v RS učni jezik tudi v visokošolskem izobraževanju. Vendarle pa morajo univerze za nemoten potek mednarodnih izmenjav poskrbeti tudi za integracijo tujih študentov, vendar ne na račun diskriminacije domačih. Zato se zdi kakovostna in širša ponudba programov učenja slovenščine za tuje študente ter hkrati tudi ponudba predmetov in programov v angleščini (vzporedno s tistimi v slovenščini) zaenkrat najboljša pot do končne zgraditve mostu med bregovoma. Vendar pa za dosego tega cilja niso dovolj le posamezne fakultete s svojimi rešitvami, temveč država, ki bi poskrbela za sistemsko ureditev ter namenska sredstva za uresničitev idej.

6 LITERATURA

1. *The BOLOGNA Declaration on the European space for higher education: an explanation* (1999). Spletna stran: <http://ec.europa.eu/education/policies/educ/bologna/bologna.pdf> (pridobljeno: 12. marec 2009).
2. BOVHA, T., KLJUČEVŠEK, J. (2007). *Jps!: priročnik za prvo učenje slovenščine: za tuje študente v Sloveniji*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete.
3. CENTER RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja, CMEPIUS. Spletna stran: <http://www.cmepius.si/index.aspx> (pridobljeno: 19. marec 2009).
4. CENTER za slovenščino kot drugi/tuji jezik. Spletna stran: <http://www.centerslo.net/index.asp?LANG=slo> (pridobljeno: 19. februar 2009).
5. ČELEBIČ, T. (2008). *Mednarodna mobilnost študentov in pedagoškega osebja v terciarnem izobraževanju*. Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. Spletna stran: http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/dz/2008/dz08-08.pdf (pridobljeno: 15. marec 2009).
6. DIMC, N. (2007). Slovenski jezik v mednarodnem sodelovanju. *Jezik in slovstvo*, 52 (5), 107-109.
7. *EILC General Information*. Spletna stran: www.cmepius.si/files/cmepius/userfiles/razpisi/llp-era-07/EILC%20General%20Information.doc (pridobljeno 4. januar 2009).
8. EKONOMSKA fakulteta Univerze v Ljubljani. (2009). *Letno poročilo za leto 2008*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani. Spletna stran: <http://www.ef.uni-lj.si/info/LetnoPorociloZaLeto2008.pdf> (pridobljeno: 21. april 2009)

9. *ERASMUS Intensive Language Courses 2008-09 - Organising Institution's Information Form (ŠOLT Institute)*. Spletna stran:
<http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/erasmus/eilc/summer08/sl2.pdf>
(pridobljeno: 27. marec 2009).
10. *ERASMUS Intensive Language Courses 2008-09 - Organising Institution's Information Form (University of Maribor)*. Spletna stran:
<http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/erasmus/eilc/summer08/sl3.pdf>
(pridobljeno: 27. marec 2009).
11. *ERASMUS Intensive Language Courses 2008-09 - Organising Institution's Information Form (Univerza na Primorskem)*. Spletna stran:
<http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/erasmus/eilc/summer08/sl1.pdf>
(pridobljeno: 27. marec 2009).
12. *EU subject codes for priority FIELDS OF STUDY*. Spletna stran:
http://www.erasmusmundus10.net/info/Fields_study_scholarships/ (pridobljeno 31. marec 2009).
13. *Eurostat, Mobility of EU/EEA students in EU/EEA countries*. Spletna stran:
<http://nui.epp.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do?dvsc=0>
(pridobljeno 3. julij 2009).
14. EVROPSKA komisija in Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja. *Razpis za organizacijo in izvedbo Erasmus intenzivnih jezikovnih tečajev (EILC) v ak. letu 2007/08*. Spletna stran:
<http://www.cmepius.si/files/cmepius/userfiles/razpisi/llp-era-07/Erasmus%20Intensive%20Language%20Courses-RAZPIS.doc> (pridobljeno: 6. januar 2009).
15. FERBEŽAR, I., PIRIH SVETINA, N. (2004). Certificiranje slovenščine kot drugega/tujega jezika - zgodovina in perspektive. *Jezik in slovstvo*, 49 (3-4), 17-34.
16. GODUNC, Z. (2008). Dinamika jezikovnega izobraževanja z vidika mednarodnega sodelovanja. *Učenje in poučevanje tujih jezikov na Slovenskem: pogled sodobne teorije in prakse*. Ljubljana: Tangram, 662-678.

17. KALIN GOLOB, M. (2007). *Bolonjska prenova in mednarodna izmenjava* (predstavitev na posvetu Živeti Bolonjo 18. junija 2007 na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani). Spletna stran: http://www.ef.uni-lj.si/enote/pec/dokumenti/Kalin%20Golob_Bolonja%20in%20mednarodna%20izmenjava.pdf (pridobljeno 27. april 2009).
18. KALIN GOLOB, M. (2008). Univerza med nacionalnim in globalnim: slovenski jezik v visokem šolstvu in znanosti. *Jeziki v izobraževanju: Zbornik prispevkov konference (Ljubljana, 25.-26. septembra 2008)*, 111-117.
19. MALNAR, B. (2004). *Evropska družboslovna raziskava: zaključno raziskovalno poročilo*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, IDV, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, 2004. Spletna stran: http://www.cjm.si/sites/cjm.si/files/File/e-dokumenti/aESS2002_ELABORAT_mega.pdf (pridobljeno: 4. maj 2009).
20. *MOBILNOST in možnosti za mlade: vezi brez meja: s pomočjo mednarodnih programov odpiramo vrata izkušnjam* (2005). Ljubljana: Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja - CMEPIUS.
21. NEKREP, A., VIHAR, N. (2007). Značilnosti Erasmus mobilnosti študentov in učiteljev na Univerzi v Mariboru. *Priložnosti v izobraževanju z bolonjsko reformo v Sloveniji*. Maribor: Filozofska fakulteta, 31-43.
22. *OKVIR gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji* (2006). Ljubljana: Služba vlade RS za razvoj.
23. PAJNIČ, N., MEDVED, M., BAJŽELJ, U. (2006). *Od Socratesa in Leonarda, ... do programa Vseživljenjsko učenje*. Ljubljana: CMEPIUS, Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja, 9-12.
24. PIRIH SVETINA, N., PONIKVAR, A. (2008). *A, B, C ... 1, 2, 3, gremo: učbenik za začetnike na kratkih tečajih slovenščine kot drugega ali tujega jezika*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete.
25. PIRIH SVETINA, N. (2005). *Slovenščina kot tuji jezik*. Domžale: Izolit.

26. PIRIH SVETINA, N. (2008). Slovenščina v mobilnosti, mobilnost v slovenščini (slovenščina kot J1, J2 in TJ). *Jeziki v izobraževanju: Zbornik prispevkov konference (Ljubljana, 25.-26. septembra 2008)*, 141-151.
27. POGORELEC, B. (1999). Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik. *Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik (ur. M. Bešter in E. Kržišnik)*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete, 7-15.
28. *RESOLUCIJA o nacionalnem programu visokega šolstva Republike Slovenije 2006-2010*. (2007). Uradni list RS, št. 94/2007 z dne 16. 10. 2007.
29. *RESOLUCIJA o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007-2011*. (2007). Uradni list RS, št. 43/2007 z dne 18. 05. 2007.
30. *S slovenščino nimam težav: učbenik za kratke tečaje slovenščine: nadaljevalna stopnja*. (2008). V Ljubljani: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete.
31. SLOVENŠČINA v znanosti in na univerzi (tematski sklop). *Jezik in slovstvo*, 52 (5), 87-110.
32. STATISTIČNI urad Republike Slovenije. *Popis 2002*. Spletna stran: http://www.stat.si/popis2002/si/rezultati/rezultati_red.asp?ter=SLO&st=9 (pridobljeno: 20. december 2008).
33. *SLOVENŠČINA na daljavo*. Spletna stran: <http://www.e-slovenscina.si/> (pridobljeno: 18. december 2008).
34. STABEJ, M. (2003a). Bo en jezik dovolj? Večjezičnost v enojezičnosti. *Slovenski knjižni jezik - aktualna vprašanja in zgodovinske izkušnje (Mednarodni simpozij Obdobja - metode in zvrsti, Ljubljana 5.-7. december 2001)*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete, 51-70.
35. STABEJ, M. (2000). Nekatera vprašanja formalnopravnega urejanja statusa slovenskega jezika v Republiki Sloveniji. *Kultura, identiteta in jezik v procesih*

evropske integracije. Ljubljana: Društvo za uporabno jezikoslovje Slovenije, [234]-245.

36. STABEJ, M. (2006). Obrisi slovenske jezikovne politike. *Slovensko jezikoslovje danes (Slavistična revija)*, 54 (posebna številka), 309-325.

37. STABEJ, M. (2004). Slovenščina kot drugi/tuji jezik in slovensko jezikovno načrtovanje. *Jezik in slovstvo*, 49 (3-4), 5-16.

38. STABEJ, M. (2003b). Slovenščina od pet do glave. *Slovenski jezik, literatura in kultura v izobraževanju: zbornik predavanj*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete, 83-90.

39. STABEJ, M. (2001). Slovenščina v Evropi, Evropa v slovenščini: premislek pred okroglo mizo. *Zbornik predavanj (37. seminar slovenskega jezika, literature in kulture, 25. 6.-14. 7. 2001)*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete, 261-270.

40. STABEJ, M. (2003c). Slovenščina v Evropski uniji, Evropska unija v slovenščini. Zbornik referatov z Drugega slovensko-hrvaškega slavističnega srečanja, ki je bilo v Šmarjeških Toplicah od 5. do 6. aprila 2001. Ljubljana: Oddelek za slavistiko, Filozofska fakulteta, 57-68.

41. ŠTROS, N. (2007). Mobilnost študentov in profesorjev v okviru bolonjske prenove. *Priložnosti v izobraževanju z bolonjsko reformo v Sloveniji*. Maribor: Filozofska fakulteta, 69-74.

42. TOOL². Spletna stran: <http://www.toolproject.eu/index.php?id=35&L=4> (pridobljeno: 18. december 2008).

43. UNIVERZA na Primorskem. *Izpit iz znanja slovenščine*. Spletna stran: <http://www.upr.si/sl/Izobrazevanje/Vpis/ZaTujce/izpit.html> (pridobljeno: 19. marec 2009).

44. UNIVERZA v Ljubljani. (2009a). *Informacije o vpisu za tuje državljane = Information on Enrolment for Foreign Citizens*. Spletna stran: http://www.vpis.uni-lj.si/tujci/Brosura_2009.pdf (pridobljeno: 19. marec 2009).

45. UNIVERZA v Ljubljani. (2006). *Strategija 2006-2009*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
46. UNIVERZA v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko. (2009b). *Prvostopenjski univerzitetni študijski program: slovenistika*. Spletna stran: <http://www.ff.uni-lj.si/fakulteta/Studij/BolonjskiProgrami/PrvaStopnja/Predstavitveni%20zbornik%20-%20SLOVENISTIKA%20-%20prva%20stopnja.pdf> (pridobljeno 19. junij 2009).
47. UNIVERZA v Mariboru. *Admission Requirements for the First Year of the Undergraduate Study at the University of Maribor*. Spletna stran: <http://vpis.uni-mb.si/Foreigners/MERILA-tujci.htm#6.%20A%20SLOVENIAN%20LANGUAGE%20CERTIFICATE> (pridobljeno 19. marec 2009).
48. VAN LEEUWEN, C. (2003). Feasibility of policy in university language teaching today. *Multilingual Approaches in University Education: Challenges and Practices*. Maastricht: Valkhof Pers & Universiteit Maastricht, 19-45.
49. ZAKON o azilu: uradno prečiščeno besedilo. (2006). Uradni list RS, št. 51/2006 z dne 18. 05. 2006
50. ZAKON o javni rabi slovenščine. (2004). Uradni list RS, št. 86/2004 z dne 05. 08. 2004.
51. ZAKON o tujcih: uradno prečiščeno besedilo. (2008). Uradni list RS, št. 71/2008 z dne 14. 07. 2008.
52. ZAKON o visokem šolstvu: uradno prečiščeno besedilo. (2006). Uradni list RS, št. 119/2006 z dne 20. 11. 2006.
53. ZEMLJARIČ MIKLAVČIČ, J. (2006). Erasmus intenzivni jezikovni tečaji. *Jeziki*. Ljubljana: CMEPIUS, 39.
54. ZEMLJARIČ MIKLAVČIČ, J., PIRIH SVETINA, N. (2008). In še slovenščina: kot drugi in kot tuji jezik. *Učenje in poučevanje tujih jezikov na Slovenskem: pregled sodobne teorije in prakse*. Ljubljana: Tangram, 707-715.

7 PRILOGI

Priloga 1: Anketa o rabi slovenščine med tujimi študenti

Anketa o rabi slovenščine med tujimi študenti

- Nacionalnost:
- Materni jezik(i):
- Starost:
- Spol: ☐ ženski ☐ moški
- Univerza: ☐ UNIVERZA V LJUBLJANI
Tečaj sem obiskoval (samo za študente Univerze v Ljubljani):
  - ☐ na Zavodu ŠOLT
  - ☐ na Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik☐ UNIVERZA V MARIBORU
☐ UNIVERZA NA PRIMORSKEM
- Področje študija (fakulteta, oddelek):
- Stopnja obiskovanega tečaja slovenščine: ☐ začetna ☐ nadaljevalna

-----

1. Kako bi s številom od 0 do 3 ocenili svoje znanje tujih jezikov (0 - nič, 1 - zelo slabo, 2 - srednje, 3 - zelo dobro)? Če izpolnujete kategorijo Drugo, prosim, dopišite še jezik!

	Branje	Govorjenje	Pisanje	Poslušanje
Angleščina				
Nemščina				
Italijanščina				
Francoščina				
Španščina				
Drugo:				
Drugo:				
Drugo:				

2. Ali ste pred prihodom v Slovenijo že imeli stik s slovenščino? (možnih več odgovorov)

- ☐ Da, obiskoval/-a sem tečaj slovenščine
- ☐ Da, pred tem sem znal nekaj besed
- ☐ Da, poskusil/-a sem izvedeti nekaj o slovenščini preko spleta
- ☐ Ne
- ☐ Drugo:

3. Zakaj ste se udeležili intenzivnega tečaja? (možnih več odgovorov)

- ☐ Ker je bilo priporočljivo
- ☐ Da bi lažje sledil predavanjem
- ☐ Da bi lažje komuniciral v slovenskem okolju
- ☐ Zaradi zanimanja za slovenščino
- ☐ Drugo:

4. Ali je bilo znanje jezika tudi eden izmed razlogov, zakaj ste se odločili za študij v Sloveniji?

- ☐ Da
- ☐ Ne

5. Kakšno je vaše znanje slovenščine po opravljenem intenzivnem tečaju?

5.1. Ko se pogovarjam, ... (možnih več odgovorov)

- ☐ lahko povem nekaj preprostih besed (npr. hvala, prosim, pozdravi ipd.)
- ☐ lahko pripovedujem o vsakdanjih stvareh
- ☐ razumem preproste besede (npr. hvala, prosim, pozdravi ipd.)
- ☐ razumem pripovedovanje o vsakdanjih stvareh
- ☐ ne razumem skoraj nič
- ☐ ne pogovarjam se po slovensko
- ☐ drugo:

5.2. Ko berem slovenski časopis, novice na spletnih straneh ... (možnih več odgovorov)

- ☐ razumem naslove
- ☐ razumem članke
- ☐ razumem le nekaj besed
- ☐ razumem, o čem govori članek
- ☐ čisto nič ne razumem
- ☐ sploh ne berem novic v slovenskem jeziku
- ☐ drugo:

5.3. Ko poslušam slovenski radio, gledam slovensko televizijo, ... (možnih več odgovorov)

- ☐ razumem novice
- ☐ razumem nekaj besed
- ☐ približno razumem, o čem govorijo
- ☐ čisto nič ne razumem
- ☐ sploh ne poslušam slovenskega radia/televizije
- ☐ drugo:

5.4. S številko od 1 do 3 (1 - zelo slabo, 3 - zelo dobro) označite naslednje trditve:

Na fakulteti ...

	1	2	3
lahko sledim predavanjem v slovenščini	☐	☐	☐
lahko sodelujem v skupinskih debatah	☐	☐	☐
lahko pišem seminarske naloge v slovenščini	☐	☐	☐
razumem obvestila oddelka/fakultete v slovenščini	☐	☐	☐
se v slovenščini lahko pogovarjam s profesorjem	☐	☐	☐
drugo:	☐	☐	☐

6. Ali imate slovar (če da, katerega)?

- ☐ Da, imam
☐ Ne

6.1. Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili z DA: kdaj ga uporabljate? (možnih več odgovorov)

- ☐ Med branjem
☐ Pri pisanju
☐ Med pogovorom (tudi pogovori preko Skype-a, MSN-ja)
☐ Drugo:

6.2. Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili z NE: zakaj ga nimate? (možnih več odgovorov)

- ☐ Ker ga ne potrebujem
☐ Nisem našel primerne slovarja
☐ Drugo:

7. V katerem jeziku se najpogosteje sporazumevate v času svojega bivanja v Sloveniji?

- ☐ V slovenščini
☐ V angleščini
☐ Drugo:

8. Kako se govorci slovenščine kot prvega jezika večinoma odzivajo na vaša besedila v slovenščini?

- ☐ Ne komentirajo
☐ Občasno me dopolnjujejo, ko ne najdem ustrezne besede
☐ Popravljajo moje napake
☐ Večinoma predlagajo angleščino
☐ Drugo:

9. Ali se v prihodnosti želite pogosteje sporazumevati v slovenščini kot doslej in zakaj?

- ☐ Da:
☐ Ne:

10. V katerih situacijah mislite, da boste v prihodnosti najpogosteje potrebovali znanje slovenščine? (možnih več odgovorov)

- ☐ Stiki s Slovenci
☐ Izdelava diplome
☐ Branje strokovne literature z mojega študijskega področja
☐ Ne bom potreboval znanja slovenščine
☐ Drugo:

11. Ali se v prihodnosti nameravate še naprej učiti slovenščino in zakaj?

- ☐ Da:
☐ Ne:

12. Kako pogosto so vam na fakulteti omogočili dostop do snovi/podatkov tudi v drugih jezikih, npr. angleščini (ali katerem izmed drugih jezikov)?

	Skoraj vedno	Včasih	Nikoli
Obiskoval/-a sem predavanja v angleščini	☐	☐	☐
Profesorji so pripravili posebno gradivo v angleščini	☐	☐	☐
Sošolci so mi pomagali s prevodi v angleščino	☐	☐	☐
Obvestila fakulteta/oddelka	☐	☐	☐

13. Ali je na to, katera predavanja ste izbrali za študij v Sloveniji, vplival tudi jezik predavanj?

- ☐ Da, izbral sem samo tista predavanja, ki so bila v angleščini
☐ Da, poleg predavanj v slovenščini sem izbral/-a tudi predavanja v angleščini
☐ Ne, ker so vsa predavanja v slovenščini
☐ Drugo:

Priloga 2: Questionnaire On the Use of the Slovene Language Among Foreign Students

Questionnaire On the Use of the Slovene Language Among Foreign Students

- Nationality:
- First language(s):
- Age:
- Gender: ☐ female   ☐ male

- University:
  - ☐ UNIVERSITY OF LJUBLJANA
I attended the Intensive Language Preparation Course at (for students of University of Ljubljana only):
    - ☐ Zavod ŠOLT
    - ☐ The Centre for Slovene as a Second/Foreign Language
  - ☐ UNIVERSITY OF MARIBOR
  - ☐ UNIVERSITY OF PRIMORSKA
- Field of study (faculty, department):
- Language level of the Course attended: ☐ beginner   ☐ intermediate

-----

1. How would you rate your knowledge in following languages with numbers from 0 to 3 (0 - none, 1 - very bad, 2 - medium, 3 - very good)? If other, please state the language!

	Reading	Speaking	Writing	Listening
English				
German				
Italian				
French				
Spanish				
Other:				
Other:				
Other:				

2. Have you ever had a contact with the Slovene language before coming to Slovenia? (more answers possible)

- ☐ Yes, I have attended a course of the Slovene language
- ☐ Yes, I have known some words in Slovene
- ☐ Yes, I tried to find out something about the Slovene language on internet
- ☐ No
- ☐ Other:

3. Why did you attend Intensive Language Preparation Courses (ILPC)? (more answers possible)

- ☐ It was recommended
- ☐ To follow courses easily
- ☐ To communicate in Slovene community easily
- ☐ Because I am interested in the Slovene language
- ☐ Other:

4. Was knowledge of the Slovene language one of the reasons why you decided to study in Slovenia?

- ☐ Yes
- ☐ No

5. How about your knowledge and use of the Slovene language after the Intensive Language Preparation Course?

5.1. When I talk to people ... (more answers possible)

- ☐ I can say some simple words (for example: thank you, please, greetings etc.)
- ☐ I can talk about everyday stuff
- ☐ I can understand some simple words (for example: thank you, please, greetings etc.)
- ☐ I can understand people talking about everyday stuff
- ☐ I don't understand a thing
- ☐ I don't speak Slovene
- ☐ Other:

5.2. When I read (newspaper, magazine, etc.) ... (more answers possible)

- ☐ I understand the whole text
- ☐ I understand what the message of the text is
- ☐ I only understand a few words
- ☐ I don't understand a thing
- ☐ I don't read news in the Slovene language
- ☐ Other:

5.3. When I listen to the Slovene radio/watch Slovene television ... (more answers possible)

- ☐ I understand the whole text
- ☐ I understand what the message of the text is
- ☐ I only understand a few words
- ☐ I don't understand a thing
- ☐ I don't listen to the Slovene radio and television channels
- ☐ Other:

5.4. When on faculty, what is your ability in the Slovene language (1 - very bad, 3 - very good)?

	1	2	3
I can follow my courses in the Slovene language	☐	☐	☐
I can participate in group discussion	☐	☐	☐
I can write a paper in the Slovene language	☐	☐	☐
I understand the news of the faculty/department	☐	☐	☐
I can talk to the professor	☐	☐	☐
other:	☐	☐	☐

6. Do you have a dictionary (if YES: which one)?

- ☐ Yes, I have
- ☐ No

6.1. If YES, when do you use it? (more answers possible)

- ☐ When reading
- ☐ When writing
- ☐ When talking (including Skype, MSN etc. conversation)
- ☐ Other:

6.2. If NO, why don't you have it? (more answers possible)

- ☐ I don't need it
- ☐ I couldn't find the right one for me
- ☐ Other:

7. What language do you use the most frequently during your stay in Slovenia?

- ☐ Slovene
- ☐ English
- ☐ Other:

8. How do Slovene people react on your use of the Slovene language?

- ☐ Don't comment at all
- ☐ They suggest a proper word (for example if I can't remember one)
- ☐ Correct my mistakes
- ☐ Usually suggest use of English
- ☐ Other:

9. Do you want to communicate in Slovene frequently than until now and why?

- ☐ Yes, because ....
- ☐ No, because ...

10. In what situation do you think you will need Slovene language (in any form) in your future? (more answers possible)

- ☐ To be in contact with Slovene people
- ☐ Writing my degree
- ☐ Reading Slovenian science literature concerning my field of study
- ☐ I will not need Slovene language anymore
- ☐ Other:

11. Do you intend to learn some more Slovene language in future and why?

- ☐ Yes:
- ☐ No:

12. How frequent have your faculty/department enabled you information in other languages, for example in English (or any other language)?

	Almost always	Sometimes	Never
I had courses in English	☐	☐	☐
Professors prepared material in English for incoming students	☐	☐	☐
Colleagues helped me translating in English	☐	☐	☐
Faculty/department news were in English	☐	☐	☐

13. Had language of the course affected your choice of courses when studying in Slovenia?

- ☐ Yes, I only selected courses in English
- ☐ Yes, I selected some courses in English as well (beside Slovene)
- ☐ No, all my courses were in Slovene
- ☐ Other: